- 44 -

DUHÂN SÛRESİ

Mushaf'taki sıralamaya göre kitabımızın 44., nüzûl sıralamasına göre 64., Mesânî kısmı dördüncü sûreler grubunun üçüncü sûresi olan Duhân sûresi, Mekke'de nâzil olmuş olup, âyetlerinin sayısı 59'dur.

“Rahmân ve Rahîm olan Allah’ın adıyla”

Hamd yalnız ve yalnız âlemlerin Rabbi olan Allah’a mahsustur. Salât ve selâm Allah’ın Rasûlüne, O’nun pak aile halkına ve ashabına olsun. Rabbimiz bizden kabul buyur. Çünkü sen her şeyi işitensin, her şeyi bilensin.

Sûrenin adı, onuncu âyette geçen ***“Duhân”*** kelimesinden alınmıştır. Muhtevasından, Mekke’de Zuhruf sûresinden sonra indiği anlaşılan “Havamîm” diye isimlendirilen, Hâ-mîm’ler grubu denen yedi sûreden beşincisiyle karşı karşıyayız. Duhân sûresinin konusu; Sû-rede kitaba ve peygambere imanın gereği ve önemi vurgulanır. Sonra bu Allah’tan gelen bu kitaba ve onun pratiği olan peygambere inanmayanların, kitap ve peygamberden habersiz bir hayat yaşayanların hem dünya hayatında sıkıntı çekecekleri, hem de âhirette büyük bir azabın kendilerini beklediği haber verilirken, bu kitaba ve peygambere iman edip vahiy rehberliğinde hayat yaşayan mü’minlerin de bu dünyada Mes’ud oldukları gibi, öbür tarafta da büyük bir mutluluğa erecekleri haberi verilir.

İlk âyetler Kur’an-ı Kerimin her hikmetli işin hükme bağlandığı mübarek bir gecede indirildiğini haber vererek böylece her şeyin ve herkesin Rabbi olan Allah’ın böyle apaçık her şeyi ortaya koyan, kullarına yol gösteren bir kitap göndermesinin de O’nun sonsuz rahmetinin, merhametinin ve hikmetinin eseri olduğu belirtilir.

Az evvel de ifade ettiğimiz gibi, Mekke’de Resûl-i Ekrem’in getirdiği hidâyet hediyesine karşı kâfirlerin muhalefetlerinin arttığı bir dönemde geliyordu sûre. Müşriklerin had safhaya varan muhalefetleri ve estirdikleri terör ve işkence furyaları karşısında bunalan Allah’ın Resûlü, Cenâb-ı Hakka dua etmeye başlar:

“Ya Rabbi bir dönem elçin Yusuf’a karşı savaş açanlara kıtlık günleri gönderip onları perişan ettiğin gibi, bana da aynı yardımını gönder! Bunların burunları sürtülsün. Eziyetler karşısında gönülleri erisin de, benim dâvetimi kabullensinler ya Rabbi!”

Rasulullah Efendimiz dua edip yalvarmaya başlayınca, Rab-miz de sevgili elçisinin duasına icâbet buyurup Mekkelilere müthiş bir kıtlık gönderdi. Allah'ın bu gönderisi karşısında perişan duruma düşen Kureyş, tıpkı önceki sûrelerde anlatılan Firavun oğullarının gelip Hz. Mûsâ'dan (a.s) Rabbine dua etmesini istedikleri gibi, müşriklerin de Rasulullah Efendimize gelerek, "ey Muhammed, kavmine acı da Rabbine dua et, bizi bu felâketlerden kurtarsın," diye yalvardıkları rivâyet edilir.

İşte böyle bir atmosferde gelen sûrenin ilk âyetlerinde, Rab-bimiz Mekke müşriklerini bu kitabın kendisinden geldiği konusunda uyarır. "Siz ey müşrikler, Rabbinizden gelen bu kitabın kıymetini takdir edemiyorsunuz. Sizi dünyada da, âhirette da sahil-i selâmete çı-karacak, sizi dünya ve âhiret saadet ve mutluluğuna götürecek bu ki-taba karşı çok kötü bir tavır takınıyorsunuz. Halbuki bu kitap sizin için bereket kaynağıdır. Bereketin, diriliğin ve rahmetin kaynağından gelme çok mübarek bir kitaptır bu. Bu kitap, mülkün sahibinden geliyor. Göklerde ve yerde ne varsa hepsinin sahibi olan, göklerde ve yerde kendisine boyun bükülen, tüm varlıklara egemen olan, tüm varlıkları yaratan ve onların kulluk ipleri elinde olan bir Allah'tan gelen bu kitaba karşı nasıl da bozuk bir tavır sergiliyorsunuz? Size böyle bir hayat programı gönderen, size böyle merhametinden dolayı rahmet kapıları açan Rabbinize ve O'nun elçisine karşı nasıl da nankörce bir davranış içine giriyorsunuz? Nasıl oluyor da, size sizden daha çok merhamet eden yaratıcınızı bırakıp O'nun berisinde kendiniz gibi aciz varlıkları İlâh kabul edip onların yasalarını uygulamaya çalışıyorsunuz? Ama siz bilirsiniz, bakın sizden önce, sizden daha güçlü toplumlar da benim kendilerine gönderdiğim elçilerime sizin şu anda elçime takındığınız tavırları takındılar. Onlara ne yaptığımı gördünüz," diyerek Firavun ve toplumunun örneğiyle uyarılmaktadırlar.

Daha sonra gelen âyetler bu kitabın ilk muhatapları olan Mekke müşriklerinin söz anlamaz, akıl kullanmaz, ibret almaz tutumlarının kötü âkıbetini ortaya koymak üzere Firavun ve toplumunun tutumuyla onları özdeşleştiriverir. Bir taraftan sizler ey Mekke müşrikleri, daha önceki elçim karşısında takındıkları tavırlar sonucunda helâki hak eden Firavun ve toplumunun âkıbetine hazır olun denilirken, diğer ta-raftan da peygamber safında yer almış, tercihlerini Allah ve elçisinden yana kullanmış Müslümanlara da; ey Müslümanlar, yolunuza devam edin, sizler de tıpkı sağ salim denizden karşı tarafa geçirilip başarıya ulaştırılanların safında yer alacaksınız müjdesi verilmektedir. Evet asırlar öncesine uzanılarak İsrail oğullarının başından geçen hadise gözler önüne serilir. Allah'a ve elçisine iman eden, Allah elçisi Musa aleyhisselâmın safında yer alan İsrail oğulları bir avuç olmalarına rağ-men, güçsüz ve köle olmalarına Allah'ın izni ve yardımıyla zafere ulaşırken, karşılarındaki yeryüzünün en güçlü, en zalim toplumu tüm ser-vetlerini, tüm

imkânlarını arkalarında bırakarak denizde boğulup gitmiştir. Üstelik onların geberip gidişine ne gök ağlamış ne de yer.

Şimdi onların yerinde, onların misyonunu üslenmiş Mekke'de bir avuç müslümana zulmetmeye çalışan Mekke müşrikleri var. Şimdi bu zalimler nelerine güveniyorlar? Bunlar hiçbir zaman ne Firavunlardan ne Tübba hanedanından, ne de daha öncekilerden daha güçlü değillerdir. Tarih boyunca Allah'a ve elçilerine düşman kesilmiş tüm toplumlar Allah'ın helâk yasasının mahkumu olmaktan kurtulamamışlar da şimdi Mekke kâfirleri, ya da şu anda tıpkı onlar gibi yeryüzünden Müslümanları silmeye çalışan yirminci asrın kâfirleri mi kurtulacaklar?

Daha sonra Mekkeli müşriklerin inkâr ettikleri kıyâmet, hesap, kitap gündeme getirilerek her yönden onların delillerle kuşatıldığını görüyoruz. Kıyâmet günü kurulacak İlâhî bir mahkemede kim ne yap-mışsa mutlaka ortaya döküleceği ve herkesin yaptıklarının karşılığını göreceği, Allah'a Allah'ın istediği biçimde kulluk yapanların cennete uçacağı, Allah'a, Allah'ın kitabına, Allah'ın elçisine düşman kesilenlerin de cehennemde dayanılmaz azapların içine yuvarlanacağı vur-gulanmaktadır.

Daha sonra Kur'an'ın kolaylaştırıldığına dikkat çekilir. Biz kitabı insanlar onun üzerinde düşünüp kafa yorsunlar da ibret alsınlar, onunla yol bulsunlar, hayatlarını bu kitaba sorarak yaşasınlar diye onu senin dilinde kolaylaştırdık. Artık peygamberim sen sonucu bekle, onlar da beklesinler âyetleriyle sûre son bulur. Sûrenin baş tarafındaki âyetlere atıfta bulunarak böyle sona ermesi, hem konunun ba-şıyla sonu arasındaki bağlantıyı kurmak, hem de kâfirlerin dünya ve âhirette karşılaşacakları felâketlere dair uyarıları pekiştirmek amacını gütmektedir. Nitekim bu sûreden sonra gelecek olan Câsiye sûresi onların başlarına gelecek bu felâketleri biraz daha pekiştirmektedir.

Şimdi sûrenin âyetleri üzerinde kısa bir gezinti yaptıktan sonra inşallah tefsirine geçelim. Mekkî sûrelerin ortak özelliğini taşıyan bu sûrenin temel konusu, inkârcıların, Allah'ın gönderdiği "Kitab"a, Ra-sûlüne ve tekrar dirilmeye inanmayı reddetmelerini ve başlarına gelecekleri dile getirmektedir.

Sûre, her şeyin hikmetli bir şekilde ayırdedildiği mübarek bir gecede, Allah tarafından, kullarına rahmet olması ve onları uyarması için indirilen "Kitab"a and içerek başlıyor. Ardından da hemen insanlara, kendi Rablerini yani göklerin, yerin ve her ikisi arasında bulunan varlıkların Rabbini anlatıyor. O'nun birliğini ispat ediyor, gelmişleri ve geçmişleri O'nun diriltip öldürdüğünü beyan ediyor. Bilâhare konuyu değiştirerek: "Fakat onlar şüphe içinde eğlenip duruyorlar. " (9) ifadesi ile Kureyşliler'in durumuna temas ediyor. Onların, hâlâ ölümden sonra dirilmeyi kabul etmeye yanaşmadıklarını; "Ölüm ancak bir

defadır" (35) deyip eğlenmelerine devam ettiklerine dikkati çekiyor. Sonra, Kur'an'a inanmayıp onu alay ve şüphe konusu etmelerinin cezasını şu korkunç tehditle dile getiriyor:

"Göğün, apaçık görülecek bir duman çıkaracağı günü gözle. İnsanları bürüyecek elîm bir azaptır bu. " (10-11). Bu arada aniden geliveren o günün azabım kaldırması için Allah'a: " Rabbimiz bu azabı bizden kaldır. Doğrusu biz artık müminleriz" (12) deyip yalvarışlarını ele alıyor, Rablerine dönmezden ve o korkunç azaba çarpılmazdan evvel fırsatı değerlendirmeleri icabettiğini hatırlatıyor. Lâkin: "Nerede onlarda öğüt almak! Onlara gerçeği açıklayan bir Peygamber gelmişti de, O'ndan yüz çevirmişler ve: Öğretilmiş delinin biri' demişlerdi" (14)
Allahu Teâlâ, onların durumlarını çok iyi bilmektedir. Buna rağmen: "Biz az bir süre için azabı kaldıracağız. Yine de siz eski halinize döneceksiniz" (15) diyerek mühlet vermektedir.

Evet varsınlar öğüt almasınlar, inkâr ve küfürlerine devam etsinler: "Onları şiddetli bir şekilde çarpacağımız gün, şüphesiz intikam alırız. " (16).

Sûre, bundan sonra sözü, Firavun ve kavmine getiriyor. Firavun'la kavmine gönderilen şerefli peygamberin onları: "Ey Allah'ın kulları! bana gelin. Doğrusu ben size gönderilmiş emîn bir peygamberim. Allah'a karşı azgınlık etmeyin" (18) diyerek nasıl uyardığını, onların bu sese kulak asmadıklarını ve neticede Allah elçisinin, onlardan ümidini kestiğini: "Bunlar suçlu bir kavimdir, diyerek Rabbine dua etti" (22) ğini belirtiyor. Onların başına gelenler işte bundan sonra olmuş, o azgınlığın ve büyüklenmenin sonu aşağılanma ve felaket olmuştur:
"Onlar nice nice başları, pınarları bırakmışlardı. Nice nice ekinleri, muhteşem konakları da. Zevk ve sefâ sürdükleri nice nimetleri de. Bu böyle oldu. Biz de onları başka bir kavme miras bıraktık. Gök ve yer onların helâkine ağlamadı. Onlara mühlet de verilmedi." (25-29).

İbret alanlar için, bu duygu yüklü tabloları gözler önüne serdikten sonra âyet, âhireti yalanlayanların ve: "Ölüm bir defadır, tekrar diriltilmeyeceğiz. Doğru sözlü iseniz bize babalarımızı getirsenize" (35-36) diyenlerin durumuna geçmekte ve onlara Tübba' kavminin başına gelenleri hatırlatmaktadır. Onlar sözü geçen kavimden daha hayırlı değiller ki bu gibi acı âkibetlerden kurtulabilsinler. Bilahare, öldükten sonra dirilmeyle, Allah'ın gökleri ve yeri yaratışındaki hikmeti arasında bağlantı kuruyor: "Biz gökleri, yeri ve ikisi arasında bulunanları oyun olsun diye yaratmadık. Biz onları ancak ve ancak hak ile yarattık. Ne var ki onların çoğu bilmezler." (38, 39). Ve ardından onlara, her şeyin ayırt edileceği " ve hepsinin bir arada bulunacağı vakit" (40)'ten söz etmekte: "O gün dostun dosta hiçbir faydası" (41)'nın olmayacağı, "ancak

Allah'ın merhamet ettiği kimse(nin) müstesna" (42) olduğu belirtilmektedir. Bu arada, günâhkârların yiyeceği olan zakkum ağacından, onların sürüklenerek Cehennem'e atılacaklarından, "sonra azap olarak başlarına kaynar su" (48) döküleceğinden söz ederek şiddet dolu tablolar çizmektedir. O gün onlara: "Tat bakalım! hani şerefli olan, değerli olan yalnız sendin. İşte bu, doğrusu şüphelenip durduğunuz şeydir." (49, 50) denilecektir.

Bu azap sahnesinden sonra Allahu Teâlâ, muttakiler için hazırlanan mükâfatlardan söz etmektedir: "Muttakîler ise muhakkak ki emîn makamdadırlar. Bahçelerde ve pınar başlarındadırlar. İnce ipekten ve atlastan giyerler, karşılıklı otururlar. İşte böylece onları siyah gözlülerle eşlendiririz. Orada emniyet içerisinde olarak her meyveyi isteyebilirler. Orada ilk ölümden başka bir ölüm tatmazlar. Ve onları cehennem azabından Allah korumuştur. Rabbinden bir lütuf olarak. İşte büyük kurtuluş budur. " (51-57)

Nihayet sûre başladığı gibi yine Kur'an'dan söz ederek son bulmaktadır: "Biz onu öğüt alırlar diye senin dilinde indirerek kolaylaştırdık." (58). Ve bunun yanı sıra, hâlâ öğüt alıp akıllanmayanlara inatlarına devam edenlere korku dolu bir tehdit: "Öyleyse bekle, onlar da beklemektedirler." (59)

İşte bu minval üzere devam eden sûrenin âyetlerini tek tek iman etmek ve hayatımızı onlarla düzenlemek üzere tanımaya çalışacağız.

1. "Hâ, Mîm."

Önceki sûrelerde olduğu gibi yine sûrenin ilk âyeti Huruf-ı Mu-katta ile başlıyor ve mukatta âyetinden sonra Rabbimiz yine kitabına dikkat çekiyor.

2,3. "Apaçık olan Kitaba andolsun ki, Biz onu, kutlu bir gecede indirdik. Doğrusu Biz, insanları uyarmaktayız."

Mübîn olan, beyanı açık olan kitaba yemin olsun ki… Apaçık kitaba yemin olsun ki… İfadeleri açık ve parlak olan, inzali de, içinde-kiler de gün kadar apaçık olan kitaba yemin olsun ki… İçinde insan yazgısı, insanın hayat programı bulunan ve kıyâmete kadar insanlığın tüm problemlerini çözecek, kıyâmete kadar bir harfine bile halel gelmeyecek olan, kalpte olan, kabulde olan yazgıya yemin olsun ki…

Bu kitabın bir özelliğidir bu. Bu kitap mübîndir, apaçıktır. Hakkı apaçık hiçbir şüpheye mahal bırakmayacak biçimde ortaya koyandır. Kehf sûresinin ikinci âyetinde de ifade edildiği gibi:

Eğri büğrülüğü olmayan bir kitaptır o. Yâni bu kitapta herhangi bir tenâkuz, herhangi bir çelişki, bir uyumsuzluk, bir münâsebetsizlik yoktur. Onda insanların anlayamayacağı, şaşkınlığa düşerek bocalayacakları bir karışıklık, bulanıklık, tutarsızlık yoktur. Bu kitap her sınıf ve her dönem insanlığının anlayabileceği doğrulukta, netlikte ve berraklıkta bir kitaptır. Sadece belli sayıda ve belli sınıf insanların anlayabilecekleri, diğerlerinin anlayamayarak bocalayacakları, içinden çıkamayarak sapıtacakları bir kitap değildir bu kitap. Tüm diğer kitaplardan üstün, arınmış, insan eli değmemiş bir kitaptır.

Bir de "Kayyimen"dir bu kitap. Kitabın ikinci bir özelliği de, "Kayyimen" oluşudur. Yâni başka hiçbir şeye muhtaç olmayan bir kitaptır bu kitap. Dosdoğru, ama kendi kendine kâim bir kitap. Bir başkasının kitabına ihtiyacı olmayan, bir başkasının desteğine ihtiyacı ol-mayan kendi kendine var olan ve varlığını sürdüren bir kitaptır bu. Bir başka kitabın sağlamasına, bir başkasının desteğine ihtiyacı yoktur bu kitabın. Kendi kendine yeterli olan, kendi kendine kaim olan, Hay-yu Kayyum olan bir Allah'ın bu ismi şerifi gereği, yine başka hiçbir şeye muhtaç olmadan ayakta durabilmek üzere kuluna indirdiği bir kitaptır bu.

Nasıl ki bu kitabın göndericisi kendi kendine kâim, yâni varlığı konusunda ve varlığını sürdürmesi konusunda hiç kimseye muhtaç değil, hiç kimsenin yardımına muhtaç olmadan varlığını sürdürebiliyor ve varların tümünü var eden O ise, işte böyle bir kaynaktan gelen bu kitap da hiçbir yardımcı kitaba, hiçbir yardımcı kanuna ihtiyacı olmadan kıyâmete kadar tüm insanlığın, tüm toplumların hayatlarını düzenleme ve problemlerini çözümleme konusunda tek kitap olacaktır.

Hiç kimsenin kitabı bu kitapla mukayese edilemez. Hiç kimsenin kitabı bu kitabın önüne geçirilemez. Hiç kimsenin talimatları ve ya-saları bu kitaba tercih edilemediği gibi, bu kitabın onların desteğine de ihtiyacı yoktur.

İşte bu özelliklere sahip bir kitap, ancak yeryüzünde kulluk kitabı olabilir. İşte Allah'tan gelen böyle bir kitap, ancak yeryüzünde hayat programı olarak uygulamaya lâyık olabilir. İşte ancak böyle bir kitabı gönderen Allah, Rabb olmaya, İlâh olmaya, hamd edilmeye lâyıktır.

İşte böyle kapalılığı olmayan, insanları şaşkınlığa düşürecek bir bulanıklılığı olmayan kitaba yemin olsun ki, "Biz onu mübarek bir gecede indirdik."

Kur'an'ın indirildiği bu gecenin Beraat gecesi mi, yoksa Kadir gecesi mi olduğu konusunda ihtilâflar vardır. Bu konudaki ihtilâfın ya da anlayış farklılığının sebebi, işte bu âyet-i kerimedir. Kimileri bu âyete dayanarak

Kur'an-ı Kerim'in indirildiği gecenin Beraat gecesi olduğunu, kimileri de Bakara sûresindeki Kur'an'ın Ramazan ayında indirildiğini anlatan 185. âyeti ve de Kadir sûresinde onun Kadir gecesi indirildiğini anlatan âyetine dayanarak Ramazan ayında ve Kadir gecesinde indirildiğini iddia etmektedirler.

Bir başka rivâyette de Kur'an-ı Kerim Beraat gecesi toptan ve bir çırpıda dünya semâsına indirilmiş, dünya semâsından da Rasu-lullah Efendimize Ramazan ayının Kadir gecesinde ilk defa indirilmeye başlanmıştır. Yâni Kur'an'ın bir toptan indirilişi vardır, bir de parça parça Rasulullah Efendimize indirilişi vardır. İşte onun toptan indirilişi Beraat gecesinde, peyderpey indirilişi de Kadir gecesinde olmuştur diyoruz. En doğrusunu Allah bilir.

Bu kitap, mübarek bir gecede indirilmiştir. Ya da böyle mübarek bir kitap, kendisinde indirildiği için o gece mübarek bir gecedir. Siz de hayatınızın bereketlenmesini ve hayatınızın şeref kazanmasını istiyorsanız, o kitabı hayatınıza indirerek bereketlendirebilirsiniz. Siz de elinize alırsanız bu bereket kaynağını, indirirseniz onu raflardan, indirirseniz onu hayatınıza, böylece bereket ve şeref bulursunuz. Siz de onu mutfağınıza, meslek hayatınıza, kazanmanıza-harcamanıza, eğitiminize, hukukunuza, küsmenize, sevmenize indirgerseniz, o zaman kesinlikle bilesiniz ki sizin hayat da bereketlenecektir.

Unutmayalım ki, bu kitabı hayatımıza indirdiğimiz gece, bu kitabı hayatımıza indirgediğimiz gece bizim de kadir gecemiz olacaktır. Kadir kıymet bilme gecesi. Bu kitabın hayatımızdaki kıymetini anladığımız ve onu elimize aldığımız gece, bizim için Kadir gecesi olacaktır. Değilse geceler hep aynıdır. O geceye tesadüf etmek fazla bir şey ifade etmeyecektir. Öyle değil mi? Muhammed bin Abdullah'ı Muham-med Rasulullah yapan aynı kadir gecesi, Ebu Cehil'i de Ebu Cehil olarak bırakıyordu. Yâni o gece kimilerinin hayatı bereketlenirken, kimileri hep aynı kalıyordu.

Bakın Rabbimiz burada "enzele" ifadesini kullanıyor. Enzele, inzal, tenzil, tenzili rütbe biliyorsunuz ki yüksekten indirmek anlamına geliyor. Rabbimiz, biz onunla yol bulalım, yolumuzu ona sorarak bulalım diye onu mele-i â'lâ'dan dünyaya indiriyor. Öyleyse bizler de Rab-bimizin yaptığının tam tersini yapmaya kalkmayalım. O indirirken, biz kaldırmadan yana olmayalım. Biz de indirelim onu hayatımıza, biz de alalım onu elimize ve en çok bu kitapla beraber olalım ki, onunla hayatımız bereketlensin, hayatımız şeref kazansın inşallah.

O öyle mübarek bir kitap ki, mânâları bitmez. İnsanlara göster-diği yolları tükenmez. Onun hidâyetine ve kıyâmete kadar problemleri çözüşüne nihâyet yoktur.

"Muhakkak ki Biz uyarıcıyız," diyor Rabbimiz. Biz uyarıcılarız. Biz bu kitapla insanları uyarmaktayız. Gerçekten de Rabbimiz bu kitapla bizi

uyarmıştır. Dünyayı, yaşadığımız hayatın mânâsını, ölüm ötesi hayatı en berrak biçimde anlatarak bizim gözlerimizin önüne sermiş ve bizi gelecekle uyarmıştır. Şöyle bir hayat yaşarsanız sonun-da şununla karşılaşacak, yok eğer böyle yaşarsanız sizi şunlar şunlar beklemektedir diyerek cennetini de cehennemini de ortaya koyarak bizi uyarmıştır. Eğer böyle yapmasaydı Rabbimiz, bize yaşadığımız hayatın mânâsını, nereden geldiğimizi, niçin geldiğimizi, cenneti ve cehennemi anlatmadan bizi hesaba çekiverseydi, belki o zaman insanların itiraz hakları olabilirdi. "Ya Rabbi, madem ki bizi bunun için yaratmıştın, madem ki cennet ve cehennemin vardı, madem ki bizden kulluk istiyordun bize bunu niye anlatmadın? Bize kendini niye tanıtmadın?" deme hakkımız olabilirdi. Ama Rabbimiz öyle yapmadı. Gön-derdiği kitapları ve elçileriyle bizi yeterince uyardı. Hem yeryüzünde kulluktan habersiz yaşayacağımız bir hayatın doğuracağı bunalımları, hem de âhirette bizi bekleyen bir azabı anlattı bize. Yeryüzünde seçtiği elçilerine kitaplar göndererek uyarısını tam olarak yaptı Rabbimiz.

Öyleyse bu kitap bizi de uyarmalıdır. Bu uyarıdan habersiz yaşayamayız. Biz bu kitapla kendimizi uyarmak ve bu kitabın uyarılarından haberdar olmak zorundayız. Tüm hayatımızı, tüm düşüncelerimizi, inanışlarımızı, amellerimizi bu kitapla yargılamak zorundayız. Bu kitap kendisiyle beraber olduğumuz zaman bizim hayatımızdaki tüm yanlışları, bozuklukları, tağutlukları, ölümü, kabri, mahşeri, cenneti, cehennemi gösterecek, gözle görmüş gibi bu gerçeklerle bizi yüz yüze getirecek ve elimizden tutup bizi cennete kadar götürecektir.

4,7. "Katımızdan bir buyrukla, her hikmetli işe o ge-cede hükmedilir. Doğrusu Biz öteden beri peygamber gön-dermekteyiz. Eğer kesin olarak inanırsanız bilin ki, bu senin Rabbinden, göklerin, yerin ve ikisi arasında bulunanların Rabbinden bir rahmettir. O, işitendir, bilendir."

Rabbimiz buyuruyor ki, "her hikmetli iş bu gecede ayrışır, ayrıştırılır." Her önemli muhkem iş, her sağlam iş o gece ayrıştırılır ve takdir edilir. Her önemli iş icra edilmek üzere o gece karara bağlanır, yazılır ve takdir edilir. Kâinatın kaderiyle ilgili olan, insanların ve tüm varlıkların kaderleriyle ilgili olan, tüm olayların bir yıllık takdiri, ya da değerlendirilmesi bu gecede yapılır. Gelecek seneye kadar kulların kaderleri, kulların rızıkları, ecelleri ve başlarına gelecekler, olup bitecekler ayrıntılı bir şekilde bu gecede belirlenir ve karara bağlanır.

Katımızdan bir emirle. Katımızdan bir emir, bir yürütme, bir ya-sama, bir uygulama ve hikmet olarak cereyan edecektir bu işler. Tüm bu işler, kararlar, kaderler, takdirler Allah katındandır. Her işin ötesinde Allah vardır. Her işin arkasında Rabbimizin işleyen eli vardır. Kararlaştıran Allah, takdir eden Allah, yürüten Allah, yasaları belirleyen ve uygulatan Allah'tır. Bu işleri icra etmek üzere meleklerine emreden Allah'tır. Yeryüzündeki elçilerine vahiy göndererek emreden de Allah'tır. Yaratan O'dur, hayat veren O'dur ve öldüren de O'dur.

Her şeyi bilen ve karara bağlayan O olduğuna göre, hayatla, ölümle alâkalı tüm işleri düzenleme hakkı da elbette O'na ait olacaktır.

Yeryüzünde dalından düşen bir yaprak, gök yüzünden yere düşen bir damla yağmur, insanın ağaran saçının bir teli, yıldızlar, ay, güneş, bulutlar, rüzgarlar, dağ başında biten bir çiçek bile O'nun emriyle gerçekleşmektedir. O'nun bilgisinin dışında, O'nun haberi olmadan hiçbir şey gerçekleşemez. Her şey O'nun emriyle ve takdiriyle meydana gelir, O'nun emriyle yaşar ve O'nun emriyle son bulur.

"Ve biz elçiler göndeririz." Bu takdir ettiğimiz şeyleri gerçekleştirmek üzere görevlendirdiğimiz meleklerimizi göndeririz. Kadir sûresinde şöyle buyrulur:

Melekler ve Cebrâil o gecede Rabblerinin izniyle her türlü iş için inerler."

(Kadir 4)

İşte aldığı her bir kararı uygulatmak üzere Rabbimiz elçilerini gönderiyor.

Ya da şu elimizdeki kitabında bizim kulluğumuz adına aldığı kararlarını bize ulaştırmak ve insanlığı uyarmak üzere Rabbimiz bizim içimizden elçiler göndermektedir. Bizim için uyarıcılar, resuller göndermektedir. Allah'ın bizim içimizden seçip bizi uyarmak ve bizim hayatımıza karışmak üzere gönderdiği elçilerinin tamamı, kendisinin yeryüzünde istediği hayatı en güzel biçimde yaşayan, kendisinin yeryüzünde bizden istediği kulluğu en güzel biçimde örnekleyen kullardır. Yâni bu peygamberler sanki bizim için Rabbimizin gönderdiği form dilekçelerdir. İşte bu elçilerime bakın ve aynen onlar gibi bana kulluk yapın diye gönderdiği örnek insanlardır. Yeryüzünde Allah'ın istediği bir hayatı yeryüzünde Allah'ın razı olduğu bir insan tipini bizim gözümüzün önünde canlandıran numûnelerdir bu elçiler.

"Ey Allah'ın kulları! Bana bakın! Beni izleyin! Kulluğu benden öğrenin! İşte kulluk budur! İşte Allah bundan razıdır! İşte Rabbinizin rızası şöyle bir hayatın sonundadır!" diyerek yeryüzünde kulluğun ve teslimiyetin zirvesini gerçekleştiren Allah'ın bu elçileri, kıyâmete kadar insanlığın hiçbir itiraz haklarının kalmayacağı biçimde onlara hakkı göstermişlerdir. Öyleyse bu elçiler ve bu elçilerin kendilerine Allah tarafından gönderilen suhuflar ve kitaplar, Rabbimizin yeryüzünde insanlığa açtığı en büyük rahmet kapılarıdır.

"İşte bu, Rabbinden en büyük bir rahmet ve berekettir." Kitabın indirilmesi, peygamberlerin gönderilmesi Rabbimizin rahmetidir. Rabbimiz, kullarını karanlıklar içinde bocalar bir vaziyette bırakmak istemediği için kitabını göndermiştir. Hakkı-bâtılı, doğruyu-yanlışı anlayabilmeleri için kullarına bu kitabı göndermiş ve kendi bilgisiyle kullarını bilgilendirmiştir. Allah bu elçilerini seçip bize göndermeseydi ve onları kendi bilgisiyle bilgilendirip bize örnek yapmasaydı biz ne yapardık? Kim gibi olmaya çalışır,

kimi örnek alırdık? Allah’ı nereden bilebilirdik? Allah’a kulluğu nereden anlayabilirdik? Cenneti nasıl elde edebilirdik? Yeryüzünde bu kadar güzel bir hayatı nasıl gerçekleştirebilirdik?

Eğer öyle olmuş olsaydı, o zaman herkes kendine göre bir hayat yaşar, herkes kendine göre örnekler bulur ve onlar gibi olmaya çalışırdı. Allah’ın seçip bize örnek olarak gönderdiği ve hayatlarını onayladığı örnekler olmayınca da, herkes kendi hevâ ve hevesine göre bir hayat yaşar, hırsızlar hırsızları, ayyaşlar ayyaşları, zinacılar zinacıları örnek alır ve asla Allah’ın rahmetine ulaşma imkânı da bula-mazlardı. Ama Rabbimiz öyle merhametli ki, bize içimizden, bizim gibi insanlar seçerek örnek yapmış. Öyleyse bu sonsuz rahmet karşısında bize düşen de Rabbimizin açtığı bu rahmet kapılarından istifade etmek ve Allah’ın elçilerini tanıyarak aynen onlar gibi bir hayat yaşamaya çalışmaktır.

Evet, her şey Rabbimizin rahmetinin eseridir. Rahmet; incelik, ihsan, bağışlama, acıyıp esirgeme anlamlarına gelir. Allah'ın kullarına acıması, onlara sevgi, şefkat ve merhametle muamele etmesi anlamında Kur'anî bir tabir. Allah Teâlâ, kullarına rahmet ve şefkatle davranmayı nefsine vacip kıldığını bize haber veriyor. (En'âm,54) Rahmet, bütün yaratıkların iyiliğini isteyip onlara yardım etme arzusu duy-maktır. Allah Teâlâ'nın bu kelimeden türemiş bazı güzel isimleri vardır; Rahmân: Esirgeyen, Rahîm: Bağışlayan, Erhamürrâhimîn: Merhametlilerin en merhametlisi, Hayrürrâhimîn: Merhametlilerin en hayırlısı, Zürrahme: Rahmet sahibi, Zü Rahmetin Vasia: En geniş Rahmet sahibi... gibi. Kur'an-ı Kerim'de yüzden fala yerde geçen bu isimler, Allah'ın rahmetinin çok ve tükenmez derecede bol ve her şeyi kapladığını gösterir. Cenab-ı Allah yaratıklarına, şanına yakışır bir acıma ve şefkat duygusu ile muamele eder. Esasen hayatın kaynağı da, bu ilâhî rahmettir. Yaratılışı düşünecek olursak, insanı oluşturan sperm ve yumurta, çok sağlam, dış etkenlerden korunmuş, rahim denilen çok müsait bir ortamda birleşerek gelişir. Hayatın ilk kıvılcımı, ancak böyle bir rahmet ortamında başlayabileceği için ona, aynı kökten türemiş olan rahim ismi verilmiştir. Dünyaya gelen her canlı yavrusu ancak, Allah'ın verdiği nimetler ve ana-babasının sevgi ve merhametiyle gelişip büyüyebilir. Eğer bu merhamet duygusu olmasa, hayatın devamı mümkün olmazdı. Allah Teâlâ'nın; "Benim rahmetim her şeyi içine almıştır" (A’râf,156) sözü bu gerçeği ifade etmektedir. Canlılar, ilahi rahmetin çeşitli tecellileri olan ve saymakla bitirilemeyecek nice nimetler sayesinde hayatiyetlerini devam ettirirler.

Hak yolu bulmaları için Allah Teâlâ’nın insanlara kitaplar, peygamberler göndermesi de rahmetinin bir tecellisidir: Ey Habibim Muhammed! Biz seni, alemlere rahmet olasın diye gönderdik” (Enbiyâ, 107) "Bu Kitabı (Kur'an'ı) sana, her şeyin açıklaması, bir hidayet ve rahmet kaynağı ve müslümanlar için de bir müjdeci olarak gönderdik" (Nahl,89) âyetleri bunu göstermektedir.

"Allah Teâlâ, rahmetini yüz parçaya ayırdı, doksan dokuzunu yanında bıraktı, bir parçasını yeryüzüne indirdi. İşte bu bir parça rahmet sebebiyle bütün yaratıklar birbirine merhamet eder. hattâ yavrulu bir kısrak, yavrusu daha rahat emebilmesi için ayağını kaldırır" (Bu-hârî, Edep, 19) hadisi, rahmet cevherinin aslında bir bütün olduğunu, sadece insanlara değil, bütün mahlukata verildiğini gösterir. Buna göre, Allah Teâlâ'nın gerçek rahmetinin büyüklüğünü düşünmek gerekir. Kalbinde merhamet duygusu taşıyan bir insan, içinde ilâhî bir cevher taşıyor demektir. Merhameti olmayan kişi, bu ilahi nimetten nasipsiz kalmıştır. Hz. Peygamber'in çocukları sevip okşamasına hayret eden ve on çocuğundan hiçbirini öpmediğini övünerek söyleyen bedevîye; "Şayet Allah senin kalbinden merhameti söküp almışsa, ben sana ne yapabilirim? Acımayana acınmaz." (Buhari, Edep, 18) demesi de bunu gösterir.

İbadetler, bilhassa oruç ve zekat, merhamet duygusunu arttı-rır. Müslümanın merhameti bütün müminleri bütün insanları, hattâ bü-tün canlıları içine almaktadır. Çünkü İslam, yaratıcıya hürmet, yaratı-lana şefkat ve merhamet temeli üzerine bina edilmiştir. Rahmet Pey-gamberi (s.a.s); "İnsanlara merhamet etmeyene Allah da merhamet etmez" (Müslim, Fedâil, 66) buyurur. Küçüklere, güçsüzlere, yardıma muhtaç olanlara, hayvanlara... rahmet ve şefkatle davranmak Peygamberimizin en önemli özelliklerinden ve ümmeti olan bizlere tavsiye ettiği şeylerdendir: "Küçüklerimize merhamet etmeyen, büyüklerimize saygı göstermeyen bizden değildir" (Tirmizi, Birr,15), "Merhamet e-denlere Allah da merhamet eder. Siz yeryüzündekilere -bütün canlı-lara- merhamet edin ki, göktekiler de -Allah ve melekler- size merha-met etsin" (Ebu Davud, Edep, 58).

"Eğer yakîn elde etmek isterseniz, göklerin yerin ve ikisi arasındakilerin Rabbidir O Allah." Göklerde, yerde ve her ikisi arasında olanların tümünü yaratan, yaşatan, ayakta tutan, onlar üzerinde hükmünü yürüten, onların yasalarını belirleyen Allah'tır. Eğer yakîn sahibi olmak istiyor ve yakînen iman etmek istiyorsanız... Göklerde ve yerde egemen olan O'dur. Tüm kâinatta rubûbiyetini devam ettiren O'dur. O'nun izni olmadan ne göklerde ne de yerde hiçbir varlığın var olması, varlığını sürdürmesi mümkün değildir.

8. "O'ndan başka İlâh yoktur; diriltir ve öldürür. Sizin de Rabbiniz önceki babalarınızın da Rabbidir."

Kendisinden başka İlâh da, kendisinden başka kendisine kulluk yapılacak da yoktur. Kendisinden başka sözü dinlenecek hatırı kazanılacak varlık yoktur. O, öldüren ve diriltendir. Hayat veren O'dur, hayatın sahibi O'dur ve zamanı gelince de verdiği o hayatı geri alacak olan da O'dur. İlâh olanın, sözü dinlenecek olanın yaratıcı ve öldürücü olması gerekir. İlâh olanın, iradelerimizi kendisine teslim edip çektiği yere gitmemiz gereken varlığın yaratıcı olması gerekir. Madem ki bizi yaratan, şu anda varlığımızı kendisine borçlu olduğumuz, sonunda da bizi öldürüp huzuruna çağıracak olan O'dur, öyleyse

başkalarına niye minnet edelim? O'ndan başka kime minnet borcumuz olabilir ki bizim? Hayatımız O'ndan, ölümümüz O'ndan, aklımız, bilgimiz, fırsatımız, imkânımız her şeyimiz O'ndandır.

Tabii, sadece bizim dirilişimiz ve ölümümüz değil, göklerde ve yerdeki tüm dirilişler, tüm dirilikler, piyasanın dirilişi ve ölüşü, tabiatın dirilişi ve ölüşü de O'ndandır. Öyleyse sözü dinlenecek, arzularına itaat edilecek, yasaları hayat programı kabul edilecek, kitabı uygulanacak, darda kalınca kendisine imdat denilecek tek varlık O'dur.

O Allah sadece sizin değil, aynı zamanda sizden önceki atalarınızın da Rabbidir. Sizden öncekilerin de Rabbi, onları da yaratan, onları da yaşatan ve öldüren, onlara da dönemlerinde vahiy göndererek hayat programlarını belirleyendir. Atalarınızın bunu anlayamayarak O'ndan başkalarına kulluk etmiş olmaları asla bu gerçeği değiş-tirmez. Onların bu yanlışları sizin için asla delil teşkil etmez.

Onların da, sizin de Rabbiniz ve İlâhınız Allah olduğu halde, bu zavallı insanlar bu gerçekten habersiz bir vaziyette şek ve şüphe içinde kıvranıp durmaktadırlar:

9. "Ama inkârcılar, dirilmekten şüphededirler, bunu eğlenceye alırlar."

Ama kâfirler şek ve şüphe içindedirler. Kâfirler tekrar dirilme konusunda şüphe içindedirler. Kâfirler ve müşrikler hayatlarından ve inanışlarından şüphe içindedirler. Kâfirler ve müşrikler Allah berisinde tapındıkları varlıkların ilâhlığı konusunda kuşku içindeler. Hayatlarından ve tapındıklarından emin değiller. "Acaba" diyerek bir tereddüt içinde kıvranmaktadırlar. Hiçbir kâfir "Allah yok" diyerek Rabbini inkâr ederken bundan emin değildir. Hiçbir kâfir "diriliş yok" derken bu konuda emin değildir. Kâfirlerin de, müşriklerin de dinleri, hayat programları şüphe üzerine bina edilmiştir.

Esasen onlar din konusunda, hayat programı konusunda ciddi ciddi endişe taşıyan akıllı insanlar da değillerdir. Onlar için din önemli değildir. Onlar için önemli olan dünyadır. Onlar için din sadece bir oyun ve eğlenceden ibarettir. Bu yüzden de ciddi ciddi bu konuda düşünecek zamanları da yoktur. Bu adamlar vahye karşı gözlerini ve kulaklarını kapatıyorlar, kendilerine göre bir dünya kuruyorlar. Böyle bir durumda olan insanlar elbette her şeyden şüphelenmek zorundadırlar. Bir şüpheden öteki şüpheye böyle bocalayıp duracaklardır.

10,11. "Ey Muhammed! Göğün, insanları bürüyecek bir duman çıkardığı günü bekle; bu can yakıcı bir azaptır."

"Sen bekle peygamberim. Semâ apaçık bir dumanla geldiği zaman... Semâyı apaçık bir duman kapladığı, bürüdüğü zaman..." Âyet-i kerimede

anlatılan bu duman konusunda iki yorum vardır: Bunlardan birisi, bu dumanın kıyâmet alâmetlerinden birisi olduğudur. Rivâyetlere göre kıyâmetin gerçekleştirilmesinden önce gökyüzünü apaçık bir duman bürüyecek. Bu korkunç ve kör duman, yeryüzünü ve yeryüzü insanlığını bürüyüp kaplayacaktır. Yeryüzündeki hayat, can yakıcı, korkunç bir azap atmosferine dönüşecektir. Hz. Ali Efendimizin ifadesine göre tüm yeryüzü sanki içinde ocak yakılmış, deliksiz, penceresiz bir eve dönecek ve bu dumanın etkisiyle kâfirlerin başları dönüp sarhoş hale gelirken, duman kâfirlerin kulağından girip aşağısından çıkarken, mü'minler de nezle etkisi gibi bir etkiyle etkileneceklerdir.

Buhârî'nin rivâyet ettiği bir hadis-i şerife göre, bu duman yeryüzünün doğusuyla batısını dolduracak ve kırk gün devam edecektir. İnsanlar korku ve dehşet içinde bu azaptan kurtulabilmek için el kaldırıp Rabblerine, "ya Rabbi! Ne olur bize bir nefes alma imkânı ver!" diyecekler ve Cenâb-ı Hakk da bu duman azabını biraz biraz onlardan kaldıracak, ama arkasından gelen kıyâmetle en son ve en şiddetli azabını onlara tattıracaktır.

Bunun şöyle bir yorumu da var: Mekke'de Rasulullah Efendimize ve ona inanan bir avuç Müslümana karşı müşrikler işkencelerini artırdıkları bir dönemde, bunalan Allah'ın Resûlü, Allah'a dua eder: "Ya Rabbi, bu söz anlamazlara daha önce Yusuf dönemi toplumuna gönderdiğin, yıllarca süren kıtlıklar gibi kasıp kavuran bir kıtlık gönder ki, belki akılları başlarına gelir de sana ve senin elçine iman ederler. Senin elçine ve ona iman edenlere işkence etmekten vazgeçerler."

Rasûlullah'ın bu duasından sonra Rabbimiz onlara öyle bir kıtlık gönderdi ki, açlıktan dünyaları kararmış, gözleri dumanlanmış ve gökyüzüne baktıkları zaman da onu alabildiğine dumanlı görmeye başlamışlardı. Mahvoldular, kahroldular, ne yapacaklarını şaşırdılar ve tıpkı Zuhruf sûresinde anlatıldığı gibi Firavun oğullarının böyle bir durumda Hz. Mûsâ'ya gidip de gibi şöyle dedikleri gibi bir tavır takındılar:

"Ey Sihirbaz! Sana verdiği ahde göre Rabbine bizim için yalvar da doğru yola erişelim" dediler."

(Zuhrûf 49)

Allah o topluma da akılları başlarına gelsin diye tufan gönderdi. Mahvoldular, kahroldular ve Allah'ın elçisi Hz. Mûsâ'ya gelip: "Ey Mûsâ! Allah'la aranızdaki ahit hatırına, ya da seninle bizim aramızdaki ilişki hatırına Rabbine bir dua ediver de Rabbin şu belâyı üzerimizden kaldırsın. Biz de o zaman senin getirdiğin hidâyet hediyesini kabul e-delim. Biz de Müslüman olalım," dediler. Dikkat ederseniz, "Allah'la a-ranızdaki ahit hatırına O'na bir dua ediver," diyorlar. Yâni bu adamlar Hz. Mûsâ (a.s) ile Allah arasında bir

risâlet ahdi olduğunu biliyorlardı. Allah'ın elçisi Hz. Mûsâ'nın (a.s) Allah katında mümtaz bir yerinin, bir değerinin olduğunu biliyorlardı.

İşte aynen onların gidip Allah elçisine yalvarıp yakardıkları gibi, Mekke müşrikleri de Resûl-i Ekrem Efendimize gelip bu dumanın, bu belânın üzerlerinden kaldırılması için Rabbine dua etmesini istediler. Buradan anlıyoruz ki, bu adamlar, yâni gerek Firavun oğulları ve gerekse Mekkeli müşrikler aslında Allah fikrine ve peygamber düşüncesine yabancı değillerdi. Allah'ın, peygamberin kim olduğunu, peygamberin ne için geldiğini, kim tarafından görevlendirildiğini biliyorlardı. Allah'la elçileri arasında bambaşka bir bağ olduğunu bilen bu insanlar, onlardan bu bağ hatırına Allah'a dua etmesini istiyorlardı.

Yine anlıyoruz ki bu insanlar Allah'ın gücünü, kudretini de biliyorlardı. Başlarına gelen bu belâların O'ndan geldiğini ve yine sadece O'nun kaldırabileceğini de biliyorlardı. Bu konuda dua edilecek makamı da, duası istenecek makamı da biliyorlardı. Allah'a gerçek kulluk yapan birisinden dua etmesini istiyorlardı.

Allah'ın elçisinin yanına geliyor ve diyorlar ki, "ey Allah'ın Resûlü! Bizim için Rabbine bir dua ediver de şu belâyı bizim başımızdan kaldırsın. Biz de böylelikle sana ve senin Rabbine iman edelim ve hidâyette olalım."

Zuhruf sûresine dönüyorum. Hz. Mûsâ, Cenâb-ı Hakk'a dua eder, Allah da onların üzerinden bu belâyı kaldırır, ama onlar verdikleri sözü unutup yan çiziverirler. İnsanların genel karakteridir bu. Başlarına bir belâ gelince, bir sıkıntı içine düşünce "aman aman" derler, ama bu belâyı Allah savuşturunca da hemen yan çiziverirler. Bakıyoruz insanlar bugün de böyle yapıyorlar. Başları dara gelince bugünküler de hemen Allah'la arası iyi olan hocalara, hacılara koşuyorlar. "Aman yetişin! Kurtarın!" diyorlar. "Aman bir dua ediverin! Bir yalvarıverin de şu sıkıntımız kaldırılsın" diyorlar. Peki siz nerdesiniz yahu? Siz kendiniz nerdesiniz? Siz kendiniz niye dua etmiyorsunuz? Siz niye yalvarıp yakarmıyorsunuz?

Ya da bu dinin öteki bölümleri sizi ilgilendirmiyor mu? Firavun durumuna düşünce mi Allah'ı hatırlıyorsunuz? Mekkeli müşriklerin durumuna düşünce mi Allah'ı hatırınıza getiriyorsunuz? Başınız daralınca mı Allah'ı hatırlıyorsunuz? Hz. Mûsâ Allah'a dua etti ve Allah onların başından bu belâyı kaldırdı ama bu adamlar Allah'a ve Mûsâ'ya (a.s) verdikleri sözü unutuverdiler. Sanki Allah'a ve elçisine hiç ihtiyaçları olmamış, sanki başlarına böyle bir belâ gelmemiş gibi her şeyi unutup yine eski küfürlerine, eski şirklerine devam ediverdiler.

Sonra Allah onların üzerine kurbağa yağdırır. Evlerinin içi, yiyecekleri ve tüm hayatları kurbağa ile dolup da perişan bir hale gelince, yine gelip Hz. Mûsâ'dan Rabbine dua etmesini isterler. Hz. Mûsâ (a.s) dua eder, Allah bu belâyı da kaldırır, ama onlar yine iman etmezler, yine yola gelmezler. Sonra Rabbimiz onların üzerlerine çekirgeler sürüsünü gönderir. Tarlalarındaki mahsuller çekirgeler sürüsünün istilâsına uğrayınca, yine Hz. Mûsâ'nın dua etmesini isterler. Hz. Mûsâ dua eder ve Allah onu da kaldırır. "Eh, zaten eskiden de bu tür şeyler olmuştur, olağan şeylerdir bunlar," diyerek yine yan çizerler. Mûsâ'nın (a.s) duasının sonunda tarlalarından kaldırdıkları ürünleri ambarlarına doldururlar. "Tamam, artık ürünlerimizi garantiye aldık" diye sevinip dururlarken, Rabbimiz onlara bit gönderir. Öyle ki tüm vücutları, tüm yatak ve yorganları, tüm ambarları ürünün defterini düren bitlerle doluverir. Mûsâ (a.s) yine dua eder ve Allah onu da kaldırır. Arkasından onlara kan gönderir Rabbimiz. Her şeyleri kan olur. Ekmeğe el atarlar kan, suya el atarlar kan, tüm yiyecek ve içecekleri kan haline geliverir.

Fakat işin garibi, bütün bu gelenler Mısır'da yaşayan Firavun oğullarına geliyordu. Aynı şehirde yaşayan İsrailoğullarına hiçbir şey olmuyordu. İsrailoğulları bunların hiçbirisinden etkilenmiyorlardı. Hattâ rivâyetlere göre Firavun oğullarından olan birileri suyu ağzına götürüyor, bakıyor kan. Sonra yanındaki İsrailoğullu kölesine veriyor, bu sefer su oluyordu. Adam kölesinin ağzından emmeye çalışıyor, ama o-nun ağzından dökülürken yine kan haline geliyordu. İşte Rabbimiz a-dam olsunlar diye peş peşe, biri öncekinden daha etkili mûcizeler gönderdi, ama bu adamlar yine adam olmayınca, bütün bu imtihanlar yine de onların akıllarını başlarına getirmeyince, sonunda helâki hak etmiş oldular.

Unutmayalım ki, Allah bize de bazen böyle bir şeyler gönderir, gönderir ama yine de Allah'ın istediğine gelmemeye diretirsek, bilelim ki bizim defterimizi de dürüverir. Bütün bunlar geldikçe yine Zuhruf'la söyleyelim:

"Ama, azabı ülkelerinden kaldırdığımızda hemen sözlerinden döndüler."

(Zuhruf 50)

Her defasında söz verdiler ama sözlerinden döndüler. Onların bu sözlerinden döneceklerini bile bile Rabbimiz rahmeti gereği yine de onların üzerlerinden belâlarını kaldırıyordu.

(Duhân kelimesiyle alâkalı dinleyicilerden bir soru soruldu)

Arapça'da tütmek, duman çıkmak anlamına gelen "dahn" kökünden isim olan duhân kelimesi kitabımızın iki sûresinde geçmektedir. Bunlardan birisi Fussilet sûresinin 11. âyeti, diğeri de Duhân sûre-sidir ki onun adını teşkil

etmektedir. İslâm literatüründe duhân kıyametin büyük alâmetlerinden birisidir. Resûl-i Ekrem efendimizin hadislerinde kıyametin zuhurundan hemen önce gerçekleşecek hadiseler arasında zikredilmektedir. Bu kelimenin geçtiği her iki sûrede de Rabbimiz, önce göklere ve yere egemen tek Rab ve İlâh oluşuna dikkat çekmiş, daha sonra kullarına olan sonsuz rahmet ve merhameti gereği peygamberlerini ve vahyini ulaştırdığı bildirilmiştir. Bütün bu uyarılara rağmen yine de kendi istediği İslâm yoluna girmeyen, peygamberine ve onunla gönderdiği vahyine teslim olmayarak zamanlarını boşa harcayan kâfirleri elem verici bir azap olan duhânın saracağı, böyle bir felâketle karşı karşıya gelen kâfirlerin; bu elîm azabın kaldırılması halinde iman edeceklerine dair söz verecekleri ifade edil-mektedir. Âyetin devamında ise onların hiçbir zaman bu sözlerinde durmayacakları şu sözlerle ortaya konur; 'Biz azabı geçici bir zaman için kaldıracağız, fakat siz yine eski küfür ve şirklerinize döneceksiniz. Onları müthiş bir yakalayışla yakalayacağımız gün öcümüzü mutlaka alırız.

Müfessirlerimiz bu âyette geçen onları saracak duhân ve müthiş bir şekilde onları yakalama ifadelerini şöyle anlamaya çalışmışlardır: Abdullah b. Mes'ûd efendimiz der ki; Mekke müşrikleri, özellikle Kureyş Resûlullah efendimizin getirdiği dâvete karşı direnişlerini sürdürmede ısrarlı davranarak Müslümanlara karşı terör ve işkenceleri artırdıklarını gören Resûl-i Ekrem Allah'a şöyle dua etmişti; Ya Rabbi, bu zalimlere Hz. Yusuf dönemi kıtlığına benzer bir kıtlık ver. Rabbimiz de Resûlullah'ın duasını kabul buyurarak Mekke halkını müthiş bir kıtlığa uğratmıştır. İşte Allah'ın bu azabının etraflarını kuşattığı Mekke müşriklerinin açlıktan gözlerinin feri gitmiş, etraflarını bir duman kaplamıştı. Bunun üzerine çaresiz kalan Mekkeliler Hz. Peygambere gelerek bu felâketin kaldırılması için onun Rabbine dua edip yalvarmasını istemişlerdir. Ve bu kıtlığın kaldırılması halinde Allah'a ve peygamberine iman edeceklerine dair söz vermişlerdir. Fakat Resûlullah efendimizin duası üzerine bu kıtlık biraz biraz kaldırılınca zalimler peygambere ve beraberindeki Müslümanlara karşı işkencelerini daha da artırmışlardır.

Âlimlerimizden bazıları da bu duhânın kıyamet öncesi gerçekleşecek bir duman olduğunu iddia etmişlerdir. Abdullah b. Ömer, Abdullah b. Abbas gibi Kur'an konusunda söz söylemeye yetkisine sahip müfessirlerimiz bu görüştedirler. Rivâyetlere kıyamete yakın bir zamanda gökten bir duman inecek ve kırk gün kırk gece süreyle dünyanın doğunu ve batısını kuşatacak ve yeryüzü âdeta bacasız bir fırın halini alacak, içinde ateş yanmış bir oda gibi ısınacaktır. Mü'minler bu dumandan nezleye tutulmuş bir kimse gibi çok hafif etkilenirlerken, kâfirler ise şiddetle sarsılacaklar, âdeta sarhoşa döneceklerdir. Mekkeli müşrikler de böyle geldiler Rasulullah'tan bu kıtlığın kaldırılması için dua istediler ve dediler ki:

12. "İnsanlar: "Rabbimiz! Bu azabı bizden kaldır; doğrusu artık biz inananlarız" derler."

Tıpkı Firavunlar gibi, tıpkı selefleri gibi onlar da dediler ki, “ya Rabbi, eğer bunu bizden giderirsen o zaman biz mü'min olacağız. O zaman biz de sana iman edeceğiz. Ya da biz müminleriz,” dediler. Darda kaldıkları zaman derler bunu. En’âm’da da aynı konuyu şöyle anlatıyordu Rabbimiz:

“De ki: “Kara ve denizin karanlıklarından sizi kim kurtarır? Eğer bundan bizi kurtarırsan şükredenlerden olacağız diye O’na gizli gizli yalvarır yakarırsınız. De ki: “Allah sizi ondan ve her sıkıntıdan kurtarır, sonra da ona şirk koşarsınız.”

(En’âm 63)

Yâni böyle karanın ve denizin karanlıklarında kaldığınız, yolunuzu yitirdiğiniz, bir çıkmazla karşı karşıya kalıp eliniz böğrünüzde ne yapacağınızı şaşırdığınız, ciddi bir tehlikeyle burun buruna gelip ondan kurtuluş ümitleriniz inkisâra uğradığı zaman ne yaparsınız? Kime yalvarıp yakarırsınız? Kime yönelir ve kimi imdadınıza çağırırsınız? Denizde boğulma tehlikesiyle karşı karşıya gelip can havliyle dalgalarla boğuşmaya başladığınız, ya da hanımınız hasta hanede ecel teri dökmeye başladığınız bir sırada veya borçlularınız kapınıza gelip dayandıkları, mahkemede hakim karşısında ecel teri dökmeye başladığınız, içinden çıkamayacağınız ciddi bir dertle karşı karşıya geldiğiniz zaman gizli ve açık olarak, ya da korku ve ümit içinde kime yalvarır, kime dua edersiniz? Yemin olsun ki, o bizi bu sıkıntıdan kurtarırsa muhakkak biz şükredenlerden olacağız diye kime müracaat edersiniz?

Allah’a dua edersiniz değil mi? Yâni böyle bir durumda sizi kurtaracak tek varlığın Allah olduğunu, Allah’tan başka hiç kimsenin yapabileceği bir şeyin olmadığını, Rabbinizden başka hiçbir gücün sizin imdadınıza yetişemeyeceğini siz de biliyor ve itiraf ediyorsunuz değil mi? Vicdanlarınız buna şahitlik ediyor değil mi? Size yardım edebilecek, sizin tüm sıkıntılarınızı yok edecek, sizin kaderinizi belirleyen varlığın sadece Allah olduğunu biliyor ve böyle durumlarda sadece Rabbinize dua ediyorsunuz.

Sizi ondan ve her türlü tehlikeden, her türlü kederden, her türlü sıkıntıdan kurtaran Allah’tır. Allah sizi bu tehlikeden kurtarıp sahil-i selâmete çıkardığı zaman da hemen ona yan çizmeye ve ona şirk koşmaya başlıyorsunuz. Darda kaldığınız zaman size rızık gönderen Rabbinizi unutup, kendinize ondan başka Rezzaklar bulmaya ve onların arzularını gerçekleştirmeye kalkıyorsunuz. Bu ikinci, üçüncü derecede rezzaklarınızın gazabına maruz kalmamak için, tayininizin çıkarılmaması, maaşınızın kesilmemesi için onların arzularıyla Rabbinizin arzuları çatıştığı zaman, Rabbinizin hatırını ayaklarınızın altına alma pahasına onların hatırını başınıza taç yapmaya kalkışıyorsunuz. Sizi koruyan Rabbinizi unutup, kendinize yeryüzünde yeni yeni rabbler bulup onların koyduğu kanunları uygulamaya kalkışıyorsunuz. Allah’tan başka sığınacak

varlıklar bulup onlara sığınmaya, onlara dua edip yardımınıza çağırmaya kalkışıyorsunuz. Darda kalınca gerçek Rabbi-nizi hatırlıyor, tehlike geçince de başka Rabbler bulup onlara itaat etmeye kalkışıyorsunuz.

Çok ciddi bir tehlike anında ister mü'min olsun ister kâfir herkes Allah'a yalvarmaktadır. Bundan anlıyoruz ki, tüm insanlarda fıtrat tevhiddir, öz cevher tevhiddir. Şirk ise sonradan ona ârız olmuş bir kabuktur. İşte böyle çok ciddi bir tehlike anında insan fıtratı açığa çık-maktadır. Fıtratın üzerini örtmüş olan kabuk o anda dökülüveriyor ve insanın fıtratı açığa çıkıveriyor. Bakın bu husus İsrâ sûresinde biraz daha net anlatılır:

"Denizde bir sıkıntıya düştüğünüz zaman, Allah'tan başka yalvardıklarınız kaybolup gider, fakat O sizi karaya çıkararak kurtarınca yüz çevirirsiniz. Zaten insan pek nankördür."
(İsrâ 67)

Yine Yunus sûresinde de aynı konu şöyle anlatılır:

"Sizi karada ve denizde yürüten Allah'tır. Bulunduğunuz gemi içindekileri güzel bir rüzgarla götürürken; yolcular neşelenirler. Ama bir fırtına çıkıp da onları her taraftan dalgaların sardığını, çepeçevre kuşatıldıklarını sandıkları anda ise; Allah'ın dinine sarılarak: "Eğer bizi bu tehlikeden kurtarırsan andolsun ki sana şükredenlerden olacağız" diye ona yalvarırlar."
(Yunus 22)

Meselâ bakın bâtılı kâfirler Titanik diye bir gemiye binerler ve okyanusa açılırlar. Yüzlerce mühendisin rapor vererek, bu gemi bat-maz dedikleri geminin içinde her türlü günâhları işleyerek kâm almaya çalıştıkları bir sırada, gemi bir buzula çarpar ve yavaş yavaş batmaya başlar. Birkaç saat öncesine kadar Allah'ı hiç hatırlarına getirmeyen bu insanların tümünün güverteye çıkarak Allah'a dua ettiklerini görüyoruz. Çünkü böyle bir durumda kendilerine Allah'tan başka yardım edecek hiç kimse yoktur. O anda kabuk mahiyetinde bulunan şirkin yok olup, fıtratlarının, mayalarındaki tevhidin açığa çıktığını görüyoruz.

Yine meselâ Mekkeli müşriklerin, güçlü kuvvetli ordusuyla Eb-rehe kapılarına dayandığı zaman, Kâbe'nin içindeki tüm putlarını unutup Kâbe'nin örtülerine sarılıp: "Ey bu beytin Rabbi! Bizi böyle bir durumda ancak sen koruyabilirsin! Bu putlarımızın bize bugün yapabilecekleri bir şey yoktur!" diye dua ettiklerini biliyoruz. Bir tehlike anında fıtratlarındaki öz cevherin, tevhidin açığa çıktığını görüyoruz. Ama tehlike geçtikten sonra bu insanların kendilerini

kurtaran Rabblerini unutup yine eski şirklerine, eski küfürlerine dönüverdiklerini görüyoruz. Bakın bundan sonraki âyetinde Rabbimiz diyor ki:

13,14. "Nerede onlarda öğüt almak? Kendilerine gerçeği açıklayan bir peygamber gelmişti ve ondan yüz çe-virmişler, "Belletilmiş bir deli" demişlerdi."

Bunlar nereden ibret alacaklar? İbret almak kim, bunlar kim? Halbuki kendilerine gerçeği apaçık anlatan, hakkı açıkça ortaya koyan ve kendisi de, hayatı da gözlerinin önünde gün kadar açık ve net olan bir peygamber geldi de, ondan istifade etmek yerine, "bu öğretilmiş bir mecnundur" deyiverdiler. Peygambere karşı böyle diyorlar, ama ciddi bir tehlikeyle karşı karşıya kaldıkları zaman da, "biz mü'-minleriz" diyorlar. Azap gelince öyle diyorlar, azap kaldırılınca da böyle diyorlar. Bunu nasıl telif edeceğiz? Yâni hangisi doğrudur bu dediklerinin? Madem bunlar mü'minler o zaman Allah'ın elçisini reddederken bu yetkiyi nereden alıyor bu adamlar?

Evet, Allah'ın Resûlüne, "bu öğretilmiş bir mecnun" diyorlardı. Allah'ın Resûlünü tanıyorlardı. O, aralarında doğup büyümüş, tüm ha-yatı, çocukluk ve gençliği aralarında geçmişti. Onun en küçük bir kötülüğünü görmemişlerdi. Onun içindir ki kendisine bir şey diyemiyor-lar da, "başkaları onu yoldan çıkararak bu hale getiriyor," diyorlardı. "Ona bu konuda ders verenler, onu yetiştirenler arka planda kalıyorlar ama cezayı ona çektiriyorlar," diyorlardı.

Muallem; öğretilen, cinlerle ilgisi olan demektir. Birileri kendisi-ne öğretiyor, birilerinden öğreniyor da ondan duyup öğrendiklerini bize söylüyor, diyorlardı. Halbuki onlar cincileri biliyorlardı. Sihirbazları tanıyorlardı. Çevrelerinde yığınlarla cinci ve sihirbaz vardı. Sormak lâzım: Bugüne kadar hangi cinci, hangi sihirbaz söyleyebilmişti onun söylediklerini? Hangi sihirbazın arkasına bu kadar insan takılmıştı bu-güne kadar? Ya da hangi sihirbazdan bu kadar korkulup, ürkülmüş? Hangi sihirbaza karşı bu kadar tedbir almışlardı?

Evet, hem peygambere cinlenmiş diyorlar, hem de sıkıntıya düşükleri zaman da "aman aman, Rabbine bir dua ediver. Rabbine dua et ki bizi şu azaptan bir kurtarsın," diyorlar. Allah diyor ki:

15. "Biz de azabı az bir süre için kaldıracağız, siz yine de eski inkârcılığınıza döneceksiniz."

"Biz sizden azabı biraz biraz kaldıracağız, ama siz tekrar eski küfrünüze, eski şirkinize ve şikâkınıza döneceksiniz." Bunun için de tekrar azaba iâde olunacaksınız. Daha önce selefleri de aynı şeyi yapmışlardı. Her bir azap kaldırıldıkça o azabı kendilerinden kaldıran Rabblerini unutmuşlar, hiçbir şey yokmuş gibi yeniden küfürlerine dön müşlerdi. Ama unutmayın ki buradakilerden kurtarılsanız bile:

16. "Onları çarptıkça çarpacağımız gün öcümüzü şüphesiz alırız."

Allah yakaladı mı, tam yakalar. Büyük bir yakalayış… Bedir de yakaladığı gibi yakalar Allah. Ya da ferdî kıyâmet dediğimiz ölümle yakalar insanları. Hiç kimse O'nun yakalamasından kaçıp kurtulamaz. Veya toplumsal kıyâmet, toplumsal yakalama dediğimiz toplumların yakalanıp yok oluşları türünde bir yakalamayla yakalar. Hiçbir toplum yeryüzünden silinip gitmekten kurtaramaz kendisini. Ya da top yekûn insanlığın yakalanıp defterlerinin dürüldüğü kevnî kıyâmetle tüm dünyanın ölümü türünde bir yakalamayla yakalayıverir Allah. Hiçbir varlık bu yakalamadan kurtulamaz.

Hem bu dünyada, hem de âhirette yakaladı mı tam yakalar. Kimilerini suyla, kimilerini sinekle, kimilerini dondurucu bir rüzgârla, kimilerini taş yağdıran bir fırtınayla, kimilerini bir sayhayla yakalar ve intikam alır Allah. Kıyâmete kadar Allah düşmanlarına karşı uygulana-cak bir yasadır bu. Kıyâmet günkü yakalaması ise daha başka olacaktır Rabbimizin.

Eğer Allah'ın bu yakalaması ve düşmanlarından intikam alması hususunda herhangi bir şüpheniz varsa, haydi buyurun tarihten bu-nun bir sağlamasını yapalım. Size bu konuda tarihten örnekler verelim, diyerek Rabbimiz burada bir örnek sunacak:

17,18. "Andolsun ki, onlardan önce, Firavun milletini denemiştik. Onlara gelen değerli bir peygamber demişti ki: "Ey Allah'ın kulları! Bana gelin, doğrusu ben size gönderilmiş güvenilir bir elçiyim. "

Onlardan önce, sizden önce Firavun toplumu da imtihana konu edildi. Sizden önce Allah aynen sizin gibi onları da denedi. Düşünün, Firavun toplumu dünyanın en büyük gücüne, en büyük ordusuna ve medeniyetine sahip bir toplumdu. Aynen şu anda size olduğu gibi, bu güçlü topluma da Allah elçi göndermişti. Firavun toplumuna da Allah'ın uyarıcı elçileri gelmişti. Allah'ın kerîm elçileri, Allah'ın kendilerine ikramlarda bulunduğu, kendi bilgisiyle kendilerini şereflendirdiği apaçık, ayan beyan elçileri gelmişti. Mûsâ (a.s) gelmişti onlara. "Ey Allah'ın kulları! Ben size Rabbiniz tarafından gönderilmiş bir elçiyim! Rabbiniz sizi benimle uyarmak için gönderdi. Gelin beni dinleyin, benim size gösterdiğim biçimde Rabbinize kulluk yapın, kurtulursunuz," diyordu.

Firavuna da: "Ey Firavun! Şu köleleştirdiğin, şu kanlarını emip, alın terlerini istismar ettiğin insanları bana bırak. Artık bu Allah kullarını haksız yere kendi kulluğunda kullanmaktan vazgeç. Artık onlar üzerinden elini çek, Allah'ın kullarına zulmetmekten vazgeç. Onların erkeklerini öldürüp kadınlarını kullanmaktan, erkeklerini en zor işlerde çalıştırıp kadınlarını hayâsızlaştırmaktan vazgeç. Allah'ın hür olarak yarattığı bu insanlara

sahiplenmekten vazgeç. Onlar üzerinde Rab-leşmeyi bırak. Onlar üzerinde ilâhlık pozları oynamayı bırak. Onları Rabblerine kulluktan koparıp kendi kanunlarına itaate zorlayarak tanrılık iddiana bir son ver. Ben Allah'ın elçisiyim. Allah beni onları senin zulmünden kurtarmak üzere görevlendirdi. Onları bana ver, ben onlara Rabblerinin yasalarını uygulayacağım. Onları Rablerine kulluğa götüreceğim.

Yâni ey Firavun şunu iyice bil ki, ben onları senden, senin egemenliğinden kurtardıktan sonra onlar üzerinde kendi hegemonyamı kuracak ve onları kendime kul-köle edinecek değilim. Ben kendim adına hareket eden birisi değilim. Ben senin de, benim de Rabbim olan Allah tarafından görevlendirildim. Onların da, senin de hayatına karış-ma konusunda Allah beni sözcü seçti. Benden şüphelenmenize gerek yok, ben sizler için emin bir elçiyim.

Bu Allah kullarını bana verin, siz de o Allah'a kul olun. Hz. Mûsâ Firavunu ve çevresindekileri imana dâvet eder. "Eğer iman ederseniz, bu Allah kullarını bana verin, götüreceğim onları," der. Öyleyse peygamber yolunun yolcuları olarak biz de bunu tüm tâğutlara ve çevresindekilere diyeceğiz. "Gelin Allah'ın kullarına karşı İlâhlık taslamaktan vazgeçin. Gelin Allah kullarını Rabblerinin yasalarına itaatten koparıp kendi yasalarınızın kulu-kölesi yapmayın. Gelin yeryüzünde tanrılık taslamaya kalkışmayın. Hakkınız yoktur buna. Gelin siz de Allah'ın emirlerine teslim olun, Allah'ın kullarını da Allah'a kul olma konusunda engellemeyin. Verin o Allah kullarını bize, biz onlara Allah'ın belirlediği yasaları uygulayacağız," diyelim inşallah. Onları aldıktan sonra kendi hegemonyamızı kurup, bu defa da onları kendimize kul-köle edinme niyetinde olmadığımızı, aksine bizim kendimizin de Allah'ın kulu olduğumuzu, Allah'ın yasalarına teslim olduğumuzu ısrarla vurgulayalım ki, bizden şüphelenmesinler inşallah.

Böylece hem köleleri uyaralım, hem de onları köleleştiren tâ-ğutları birlikte uyaralım. Kölelere, "siz Allah'ın kullarısınız! Sizler Allah'ın hür yarattığı kullarısınız! Siz köle değilsiniz! Siz Allah'ın kullarısınız. Sahibiniz, yaratıcınız O'dur. Allah'tan başkasına kulluk yapamazsınız! Sizi yaratanın yasalarından başka yasaların kulu olamazsınız! Sizin gibi acizlerin yasalarına kulluk yapamazsınız! Çünkü sizin sahibiniz olan Allah, sizin kulluk yapacağınız bir yasa belirlemiştir ve Allah'tan başka size yasa belirleme hakkına sahip hiçbir varlık yoktur!" diyelim. Onları böylece uyarırken, beri tarafta Allah'ın kullarına yasa belirlemeye ve onları kendilerine kul-köle edinmeye çalışan tüm tâğutlara da, "vazgeçin, bu sizin hakkınız değildir! Allah'ın kullarına zulmetmeyin!" diyelim. Tıpkı Hz. Mûsâ'nın Firavun'a dediği gibi:

19. "Allah'a karşı üstün gelmeye çalışmayın; doğrusu ben size apaçık bir delil getirdim."

Hz. Mûsâ, Firavun'a da öyle diyordu: "Ey Firavun! Allah'a karşı ululanma! Allah'a karşı Allah kullarına ilâhlık ve Allahlık dâvâsına kalkışma!" Çünkü Firavun, İsrailoğullarını kendisine kul-köle edinmişti.

"Sizin en yüce rabbiniz benim" dedi.
(Nâziât 24)

Firavun, insanlara karşı Rabblik iddiasında bulunuyordu. Hem de, "sizin en büyük Rabbiniz benim," diyordu. Allah'tan da büyük bir Rabb olduğunu iddia ediyordu.

Hz Mûsâ da; "Ey Firavun, vazgeç bu tanrılık iddialarından. Ben Allah'ın elçisi olarak seni uyarmaya geldim. Eğer benden şüphe içindeysen, doğrusu ben size apaçık bir delil getirdim. Yâni peygamberliğimi ispat edecek size apaçık mûcizeler getirdim. Rabbim beni mûcizelerle destekledi. Ben size apaçık bir sulta, bir delille geldim" di-yordu. Allahu âlem, âsa, yed-i beyzâ mûcizelerini ve Medyen'den dö-nüşünde kendisine Allah tarafından verilmiş olan suhuf'u kastediyordu. Bu mûcizeler ve Hz. Mûsâ'ya verilen diğer mûcizeler, alelâde bir insan tarafından gösterilemeyecek cinsten, yâni insanları aciz bırakacak ve gönüllerine etki edecek türden mûcizelerdi.

Bu sözleriyle Hz. Mûsâ şunu kastediyordu:

"Eğer sizler şu anda benim size sunduğum bu mesaj karşısında bana gazaplanıyor ve müstekbirce bir tavır takınıyorsanız, bilesiniz ki sizin bu tavrınız bana karşı değil, Allah'a karşı bir tavırdır. Çünkü benim söylediğim bu sözler bana değil, Allah'a aittir. Ben size Allah'ın elçisi olduğumu, Allah adına hareket ettiğimi duyurdum.

Eğer benim Allah elçisi oluşum konusunda bir şüpheniz varsa, o zaman ben size O'nun tarafından gönderildiğime ve O'nun tarafından mûcizelerle desteklendiğime dair deliller getiriyor, mûcizeler gösteriyorsam, bunları kabul etmek zorundasınız," diyordu.

"Ey Firavun! Ey Firavun taslakları! Ey Firavun'un yolundan giden çağdaş Firavunlar! Ey kendilerini bir şey zannedip Allah'ın yasalarını ilga edip Allah kullarına yasa yapmaya çalışanlar! Ey yeryüzünde tanrılık iddiasında bulunanlar! Gelin bu şımarıklıktan vazgeçin! Gelin Allah karşısında güç iddiasında bulunmayın! Gelin Allah karşısında bilgi iddiasında bulunmayın! "O bilirse biz de biliriz! Onun gücü varsa bizim de gücümüz var! Onun cehennemi varsa bizim de hapishanelerimiz var!" diyerek Allah'a zulmetmeyin. Allah kullarına hakkınız olmadığı halde zulmetmeyin! Allah'ın şu anda sizin döneminiz peygamberine gönderdiği mûcizelerini, Allah'ın sizin adınıza

gönderdiği kulluk programı olan kitabını göz ardı etmeyin. Peygamberinin sünnetini göz ardı etmeyin.”

Bunu diyenlere karşı o gün de, bugün de zalimlerin yapacakları bir tek şey vardı. Yalanlamak, reddetmek, tehdit etmek... Hz. Mûsâ-yı da yalanlıyorlar. Onu ölümle, hapisle tehdit ediyorlar ve Allah elçisi de bakın diyor ki:

20. “Beni taşlamanızdan ötürü, benim de Rabbim, sizin de Rabbiniz olan Allah'a sığındım.”

Rabbim Allah’tır diyen Hz. Mûsâ, “beni taşlamanızdan, bana işkence etmenizden benim de, sizin de Rabbiniz olan Allah’a sığınıyorum. Benim de, sizin de Rabbiniz olan Allah’la korunuyorum,” diyor. Allah’a sığınan kişi, bilelim ki sığınılması gereken en güzel makama sığınmıştır. Mutlak güç ve kuvvet sahibi olan Allah’a sığınan kişi, güç kaynağıyla irtibata geçmiş ve kendisini garantiye almış demektir. Bu dönem -Allah en iyisini bilir- Firavun ve çevresindekilerin, Hz. Mûsâ’yı öldürmeye karar verdikleri bir dönemdi.

Mûsâ (a.s) diyor ki, “ben koruması için Allah’tan eman istiyo-rum. Allah’ın koruması altına giriyorum.” Zaten böyle bir durumda bir Müslümanın yapabileceği başka bir şey de yoktur. Tüm dünya kendisine düşman bile olsa, o, tüm dünyadakilerin zimamı elinde olan Allah’a sığınacaktır. Allah mutlak güç ve kuvvet sahibidir. Kendisine sığınanı elbette koruyacak ve tüm dünyayı onun önünde eğilmeye zorlayacaktır.

21. “Bana inanmazsanız başımdan çekilin.”

“Benim size tebliğ ettiğim şeylere ister iman edin, ister inanmayın. Ama inanmazsanız bile hiç olmazsa beni serbest bırakın. Hiç olmazsa üzerimden gölgenizi çekin. Karşımdan çekilin. Kendiniz inan-mayacaksanız bile tebliğimin karşısında durmayın. İman etmeyecekseniz terk edin beni! Ayrılın benden! Yollarımız ayrılsın ve buyurun başınıza gelecek belâyı bekleyin,” dedi ve ondan sonra da Rabbine dua etti:

22. “Bunlar, suçlu bir millet olduğu için, Rabbine yardım etmesi için yalvardı.”

“Ya Rabbi, bunlar mücrimdirler. Bunlar sana ve senin elçine imana yanaşmayan suçlu kimselerdir. Ya Rabbi, bunlar günâhkar bir kavimdir. Bunlar günâhta ısrar eden, lâf anlamaz, söz dinlemez bir kavimdir. Kendilerinin tanrılığını iddia eden bir toplumdur bunlar.” Muhataplarının yola geleceklerine dair bir ümit ışığı kalmayınca, Allah’ın elçilerinin bu şekilde Rabblerine dua edip onlar konusunda O’ndan yardım istediklerini görüyoruz.

Mücrim; suçlu, günâhkâr, günâh işleyen, haddi aşan kimsedir. Mücrim ifadesi anlam itibariyle kapsamlı bir kelimedir. Yerine göre bir kişi, bir grup, bir

kavim, hattâ bir millet hakkında kullanılmıştır. "Cere-me", "Cürm" kelimeleri de aynı şeyi ifade etmek için kullanılır. Cürm: Günâh işlemek, haddi aşmak demektir. Cürm veya mücrim kelimeleri hadislerde de "günâhkâr (suçlu)" karşılığında kullanılmıştır (Buharî, Ahkâm, 53; Diyât, 30)

Din konusunda, dini kavramlar konusunda söz söyleme yetkisinde olan âlimlerimize göre mücrimlerden maksat, kâfirlerdir Buna delil olarak şu âyeti gösterir: "Doğrusu âyetlerimizi yalan sayıp onlara karşı büyüklük taslayanlara, göğün kapıları açılmaz; deve iğnenin deliğinden geçmedikçe Cennet'e de giremezler. Suçluları (mücrimîn) böyle cezalandırırız" (A'râf,40).

Mücrimlerin özellikleri, dünya ve âhirette karşılaşacakları belâ, musibet ve azâplarla alâkalı kitabımızda pek çok âyet vardır. İşte burada da suçlu kimselere karşı Allah'ın peygamberi Rabbinden yardım istiyor.

Tüm peygamberin yaptığı duanın aynısıydı bu dua. Tarih boyunca tüm elçiler aynı duayı yapıyorlardı. Zuhruf sûresinde görüyoruz ki Allah'ın Resûlü de aynı duayı yapıyordu.

"Muhammedin onlar hakkında: "Ey Rabbim! Bunlar inanmayan bir millettir" demesi üzerine Allah: "Onları geç, esenlik dile; yakında bileceklerdir," buyurdu."

(Zuhruf 88,89)

Peygamberin ***"Ya Rabbi!"*** demesi hatırı için, onun Allah'a yal-varması hakkı için. "Ya Rabbi! İşte bunlar iman etmeyen bir topluluktur," diyerek onların hidâyeti için dua etmesi hatırı için. Allah'ın Resûlü, "ya Rab" diyerek onların hidâyetini istiyor. "Ya Rabbi! Ne olur bunları hidâyete ulaştır! Bunlara hidâyeti nasip eyle ya Rabbi!" diyerek dua ediyor, ya da inanmayan bu insanları Allah'a havale ediyor. "Sen bilirsin bunları ya Rabbi!" İşte böyle diyen peygamberine Rabbimiz di-yor ki, "vazgeç onlardan ey peygamberim! Onlardan yüz çevir! Onlarla oyalanmayıp sen kendi işine, kendi dâvetine bak!"

Onlardan ayrılırken de, "İslâm, selâm, veya Müslüman olun, teslim olun!" deyiver. "Yâni madem ki o Allah'ın gökleri ve yeri yarattığına inanıyorsunuz, o halde bu gökleri ve yeri yarattığına, sizi yoktan var ettiğine inandığınız Allah'a teslim olun," deyiver. "Teslim olun ki selâmete erin! Teslim olun ki, dâru's selâmı elde edin! Teslim olun ki dünya ve âhiret saadetlerini elde edin," deyiver onlara.

Rabbimiz, onlardan yüz çevir derken bile yat demiyor, dinlen demiyor, izine ayrıl, onlara tebliğden vazgeçip kendi istirahatına bak demiyor. Ya ne diyor? Peygamberim, sen dâvetine devam et, ilerde mutlaka onlar senin derdini anlayacaklar diyor. Yâni ayrılırken de onlardan güzellikle ayrıl, zira yarın onlara

bir daha gideceksin. Seni bir daha dinlemeyecekleri biçimde onları kırıp dökme deniliyor.

Toplumlarında artık yola geleceklerine dair bir emare, bir ümit ışığı kalmayınca tüm peygamberlerin aynı duayı yaptıklarına şahit oluyoruz. “Ya Rabbi bunlar söz dinlemez, yola gelmez mücrim bir kavimdir, bunlar hakkında son kararı sen ver,” diyerek Allah’a kavimlerinin raporunu veriyorlardı. Allah’ın elçisi Rabbinin kendisinden istediğini yapmıştı. Peygamber kendisine düşeni yapmış ve artık onun görevi bitmişti. Artık bu dâvânın sahibi olan Allah işi ele alacaktı. Peygamber merhale merhale mücâdelesini vererek toplumu Allah’la karşı karşıya getirmeyi becerebilmiş, kendisine düşeni aynen icra etmişti. O noktadan itibaren toplumun karşısında Allah vardı. Görevini lâyıkıyla tamamlayan, her türlü yalanlamalara, her türlü işkencelere karşı sabretmeyi becerebilen peygamberine nasıl yardım edeceğini, onun gözleri önünde düşmanlarını nasıl helâk edeceğini gösterecekti Allah. Sünnetullah bunu gerektiriyordu. Allah yasalarını böyle belirlemişti. Bakın bu noktadan sonra Allah buyurdu ki:

23. “Allah da şöyle buyurdu: “Kullarımı geceleyin yola çıkar; şüphesiz takip olunacaksınız.”

Elçisinin bu duasına, bu müracaatına karşılık Rabbimiz de buyurdu ki, “ey peygamberim, kullarımı gece yürüt! Kullarımı geceleyin yürüyüşe çıkar! Kullarımı alıp geceleyin yola çık! Onları alıp geceleyin şehri terk et!” Peki acaba burada “kullarım” sözüyle kimi kastediyordu Rabbimiz?

Biliyoruz ki Mısır’da iki grup insan yaşıyordu. Kıptiler, yâni Firavun oğulları ve Hz. Yusuf (a.s) döneminden itibaren Mısır’a yerleşmiş olan İsrailoğulları, yâni Yakub’un çocukları olan Müslümanlar. Hz. Yusuf ve daha sonra gelmiş Allah elçisi Hz. Mûsâ’nın (a.s) gelişiyle Kıptilerden Müslüman olanlar da vardı. Hz. Yusuf (a.s) ve ondan sonraki dönemlerde peygamber çocukları Mısır’da adaletle hükmetmişler ve Mısır halkına çok mutlu yıllar yaşatmışlardı. Ama dönem gelmiş, peygamber çocukları egemenliği Firavun oğullarına kaptırmışlar ve zalim Firavun oğulları İsrailoğullarını köleleştirmişler, onlara çektirmediklerini bırakmamışlardı. Peygamber çocukları yıllar yılı büyük işkenceler altında her şeylerini kaybetmişlerdi.

Daha sonra Rabbimiz kurtarıcı olarak Hz. Mûsâ’yı (a.s) göndermiş. Hz. Mûsâ bir yandan onları bu kölelik psikozundan kurtarıp imana ve Allah’a teslimiyete çağırırken, bir yandan da Firavun oğullarını imana dâvet ediyordu. Ama bu köle toplum, yıllar yılı Firavun sisteminin kendilerine verdiği eğitim ve çektirdiği işkenceler yüzünden, Firavun’un korkusundan kendilerini kurtarmaya gelmiş Allah elçisi Hz. Mûsâ’yla birlikteliği çok geç ve zor sağlayabilmişlerdi. Çünkü güçsüzdüler, çaresizdiler. Silahları alınmış, savunmasız bir

durumdaydılar. Yasalar onların aleyhine işliyordu. Suçları da yoktu aslında. Tek suçları, peygamber çocukları olmaktı. Tek suçları Allah'a inanmak ve Allah'ın istediği biçimde bir hayat yaşamaktı. Ama potansiyel suçluydu bu Müslümanlar. Her dönemde bu böyle olmuştur. Her dönemde suçludur Müslümanlar. Suçlular onlardır, dosyalananlar onlardır her dönem.

Onlar Firavun'un korkusundan Mûsâ'ya (a.s) karşı soğuk davransalar da, Allah'ın elçisi onlarla diyalogunu kesmedi. Mûsâ (a.s) bu peygamber çocuklarını bırakmadı. Bıkmadan usanmadan onları uyarmaya devam etti. Nihâyet onları Rabbinden aldığı emir gereği o gece Mısır'ı terk etmeye ikna etmişti.

Yıllar yılı ezilmiş, horlanmış, en ağır işlerde çalıştırılmış, namusları kirletilmiş, iffetleri yok edilmiş, Müslümanlıkları sadece kimlik olarak devam eden, ama inançlarını yaşayamayan, Müslüman olan, ama Müslümanca bir hayat yaşamalarına izin verilmeyen, inandıkları dinin gereği gibi giyinemeyen, Allah'ın istediği gibi çocuklarını Müslü-manca eğitemeyen, hanımlarının ve çocuklarının namuslarına sahip çıkamayan bu köleler, artık Allah'ın kendilerine gönderdiği peygamber tarafından kurtarılacaktı. Artık çile bitiyordu. Yıllar boyu süren işkenceler artık son bulacaktı. Bu iş için peygamberini görevlendiren Allah, o gece onlardan şehri terk etmelerini emrediyordu.

Bakın Allah diyor ki, "ey peygamberim, Mısır'da bana inanan mü'min kullarımı alıp geceleyin şehri terk et. Ama:
Muhakkak ki sizler takip olunacaksınız. Kesinlikle sizler takip edileceksiniz. Takibe uğrayacaksınız. Yakın takibe alınacaksınız."

Allah'ın emrine uyarak bir gece beraberlerinde Allah'ın peygamberi Mûsâ (a.s) olduğu halde İsrailoğulları Mısır'ı terk ederler. Ertesi sabah onların kaçtığını haber alan Firavun hemen kentlerine haber salar ve çok büyük bir ordu hazırlar. Bu kölelerin gücü yoktur, biz ise düzenli ve kuvvetli bir orduyuz gururuyla hemen arkalarından harekete geçer. Elbette efendiler, kölelerini asla kaybetmek istemezler. Bu adamlar giderlerse bizim işlerimizi kim görecek? Onlarsız biz ne yaparız? Nasıl yaşarız? diyerek onları yakalamayı hedefler.

Bir de onlar bizim kontrolümüzden çıkarlarsa, bizim kontrolümüzden uzak kendi başlarına kalırlarsa ne olur ne olmaz belki hürleşiverirler, belki özgürlüğü anlayıverirler, belki bizim kontrolümüzden uzakta Mûsâ'yla tanışırlar, vahiyle tanışırlar da hürriyetin ne demek olduğunu anlayıverirler diye onları takibe karar verir.

Bir de Firavun'un korkusu şuydu: Bu adamlar kaçarlarken tekrar geri dönerler de Firavun'un zaten çökmekte olan sistemine hücum ederlerse, Mûsâ

ile beraber işimizi bitirirler diye korkuyordu. Bu yüzden elini çabuk tutup onların toparlanmalarına müsaade etmemeliydi. Hürleşmelerine izin verip göz yumamazdı. Çünkü Firavun hayatı seven birisiydi, ölümü göze alamayacak kadar da korkaktı. İsrailoğulları kendi kontrolü altında oldukları sürece ona hizmet edecekler, ona kul-köle olacaklar ve ona karşı gelme cesaretini kesinlikle kendilerinde bulamayacaklardı. Zira Firavun'un sistemi onları bu şekilde eğitiyordu. Sistemin hedefi buydu. Ne olur ne olmaz, bu köleler bu eğitimden uzak kalırlar, sistemin kontrolünden çıkarak Mûsâ ile bir süre baş başa kalırlar, vahyi tanırlar ve bilinçleşirlerse geriye dönüp kendisinin işini bitirebilirlerdi.

İşte bu yüzden onları yakın takibe alması gerekiyordu. Bir hesabı vardı Firavun'un, ama Allah'ın da bir hesabı vardı ve o bunun farkında değildi. Tıpkı bugün dünya üzerindeki tüm Firavunî güçlerin Müslümanları yakın takibe aldıkları gibi. Müslümanlar bugün tüm dün-yada kendilerine en yakın Firavunların yakın takibi altında bir hayat sürmektedirler. Müslümanlara egemen olan güçler Müslümanları sürekli kontrolleri altında tutup, onların birlikte hareket ederek kendilerine karşı bir çıkış eyleminde bulunmamaları, birleşmemeleri için tüm imkânlarını kullanmaktadırlar. Aynen o gün İsrailoğullarının Firavun oğulları tarafından yakın takibe alındıkları gibi. Ama Allah'ın da bir he-sabı vardı. İsrailoğulları kaçıyordu. Bıktıkları, usandıkları kölelikten kaçıyorlardı. Özgürlük aramak için kaçıyorlardı. Namuslarını, iffetlerini kurtarmak, hürriyete kavuşmak, inançlarını yaşayabilecekleri bir orta-ma kavuşmak için kaçıyorlardı. Allah'ın istediği bir kulluğu yaşayabile-cekleri bir vasatı bulmak için kaçıyorlardı. Mısır'da kölelik içinde bir hayat yaşamaktansa çölde seve seve açlığı ve ölümü yudumlamak için kaçıyorlardı.

Kölelerini, gönüllü hizmetçilerini kaybetmenin çılgınlığı içinde gözü dönmüş Firavun da onları takip ediyordu. Tüm ordularını, tüm güçlerini toplamış ve kaçanları yakın takibe almıştı. Gün ağarırken Firavun ve orduları göründü. Müslümanlar denizle karşı karşıya kaldılar. Önlerinde deniz, arkalarında düşman vardı. “Eyvah, “yakalandık, basıldık. Askerler geliyor. Eyvah, siyasal gücü elinde bulunduranlar geliyor. Ne yapacağız şimdi?” diyerek korkuya kapıldılar. Halbuki karşılarındakiler korkak insanlardı. Hayatı seven ve asla ölümü göze alamayan insanlardı. Arkalarına dönüverseler, karşılarındakiler hayatı çok seven, ölümü göze alamayan, uğrunda ölümü göze alacak bir inançları olmayan insanlar olduklarını göreceklerdi. Zaten Allah kendilerini koruyacak, galip getirecekti. Eğer dönüverselerdi, şeref kendilerinin olacaktı.

Ama berikiler de henüz vahiyle tümüyle tanışmamış, henüz gerçek güç kaynağıyla irtibata geçememiş, yıllar yılı o Firavunların eğitiminden geçmiş, onların eli altında büyümüş insanlardı. Elbette onların da böyle bir cesareti göstermeleri düşünülemezdi.

Karşılarında deniz arkalarında düşman böyle sıkışıp kalmıştı Müslümanlar. Ama ne gam, onlar sahipsiz değillerdi. Onlar kendi başlarına hareket eden kimseler değillerdi. Onlar Allah adına hareket eden, Allah'ın istediğini yapmaya çalışan ve beraberlerinde Allah olan kimselerdi. Onları tek başına görme yanlışına düşen Firavunların bir planı, bir hesabı varsa, elbette Allah'ın da bir hesabı vardı. Allah buyurdu ki:

24. "Denizi sakin iken geride bırakın, doğrusu onlar suda boğulacak bir ordudur."

Kur'an'ın başka yerlerinde anlatılır, Hz. Mûsâ Rabbinden aldığı emirle asasını denize vurur, deniz yarılır, denizin ortasında kupkuru yollar açılır ve beraberindeki Müslümanlarla birlikte sağ salim karşıya geçerler. Tabii denizin böyle yarıldığını gören Firavun ve ordusu da o-radan geçmek için harekete geçer. Hz. Mûsâ onların geçmelerini engellemek için asasıyla yeniden vurup denizde açılan bu yolların kapanmasını isteyince, Rabbimiz buyurur ki, "dokunma ey Mûsâ! Dokunma denizdeki o yollar açık kalsın." Çünkü Rabbimizin muradı farklıydı. Rabbimizin hesabı farklıydı. Rabbimiz düşmanlarından intikam alacaktı. Onların gözleri önünde, tüm dünyanın gözleri önünde kendisiyle savaşmanın, elçisiyle savaşmanın, Müslümanları yok etmeye çalışmanın ne demek olduğunu gösterecekti onlara. İşlerini bitirecekti onların. Kıyâmete kadar gelecek kullarına bir ibret levhası sunacaktı Rabbimiz.

Allah buyurdu ki, "ey Mûsâ, dokunma, denizi açık bırak çünkü onlar boğulacaktır." Hz. Mûsâ da denizi açık bıraktı ve Kur'an'ın değişik yerlerinde, Tâhâ sûresinde, Şuarâ sûresinde anlatıldığı gibi, Rab-bimiz düşmanlarını, yeryüzünün en süper gücünü, en güçlü ordusunu denizde boğuverdi.

Düşünebiliyor musunuz? Gerçekten de yeryüzünün en büyük olayı cereyan ediyordu. Öyle bir an geldi ki, akıllara durgunluk veren, yeryüzünde emsali görülmemiş bir olay yaşandı. Firavun, gariban müslümanların arkalarından yetişmişti. Önlerinde alabildiğince haşin bir deniz, arkalarında da azgın Firavun'un orduları. İsrailoğulları işte böyle bir kaos içindeydiler. Ne yapacaklarını şaşırmışlardı, korku ve telaş içindeydiler. Ama Allah vardı. Mûsâ (a.s) onları teskin etmeye çalışıyordu. "Korkmayın Allah bizimle beraberdir!" diyordu. Allah buyurdu: "Ey Mûsâ, asanı denize vur!" Vurdu asasını denize ve o asa denizde kupkuru yollar oluşturuverdi. Ya bir yol, ya da on iki yol açıverdi. İsrailoğulları sağ salim karşıya geçtiler. Arkalarından yeryüzünün en büyük gücü, yeryüzünün en büyük devleti, komutanlarıyla, askerleriyle onlar da arkalarından o yola girdiler. Tam denizin ortasına geldiklerinde denizin gemini, zimâmını salıverdi Allah. Deniz eski haline geldi ve Firavun oğulları tümüyle denizin altına gömülüp hayata veda ettiler. Yeryüzünün en güçlü adamı, en

müstekbir insanı Firavun suda boğulurken şu sözü söylemekten kendini alamıyordu:

"İnandım ki İsrailoğullarının iman ettiği Allah'tan başka İlâh yokmuş. Ben de Müslümanlardanım!"

(Yunus: 90)

Gerçekten bugün bu sözü tüm dünya müstekbirlerine duyurmamız gerekmektedir. Tüm dünya Firavunlarına duyurmalıyız bu sözü. Ey müstekbirler! Ey kendilerinde güç kuvvet olduğunu zanneden zalimler! Firavun'un söylediği bu sözü sizler ne zaman söyleyeceksiniz? Size hiç bir şey hatırlatmıyor mu bu söz? Ölürken mi söyleyeceksiniz bunu? Ama Firavun'a fayda vermediği gibi o zaman söyleyeceğiniz bu sözün size de hiçbir faydası olmayacaktır.

Firavun, "ben İsrailoğullarının inandığı İlâhtan başka İlâh olmadığına inandım," diyor. Ama bunu ölürken söylüyordu. Halbuki şimdi inandım dediği İlâhın, göndermiş olduğu Mûsâ'yı dün öldürmeye çalışıyordu. Yıllarca o İlâh'ın dinini reddetmiş, o İlâh'ın gönderdiği peygamberi reddetmiş, o İlâh'a inanan İsrailoğullarına kan kusturmuş, ülkesinin yegâne ilâhı olduğunu ilân etmişti. Şimdi ölürken inandım dediği İlâh'ın hayat programına itiraz etmişti. Kendi yasalarını toplumda hakim kılabilmek için o İlâh'ın yasalarına geçit vermemişti. Kendi arzularını Allah'ın arzularına tercih etmişti. Allah'ı reddedip kendi hevâ ve hevesleri istikâmetinde bir hayat yaşamayı yeğlemişti. Şimdi O İlâh'ın gücünü, kudretini görmüş ve pişmanlık ortaya koyuyordu. Hayatı boyunca reddettiği Allah'a geberirken iman etmeye çalışıyordu.

İşte kıyâmete kadar gelecek nesiller içinde kendisine özenen, kendi yoluna imrenen, yeryüzünde Rabliğini iddia ederek Allah'a ve Allah'ın dinine savaş açan, Allah yasalarını ilga ederek kendi yasalarını insanlara dayatan, Allah'ın kullarını Allah'a kulluktan çıkarıp kendisine kul-köle edinen, Allah kullarının inandıkları gibi yaşamalarına, inandıkları gibi giyinmelerine, inandıkları gibi hareket etmelerine izin vermeyen tüm Firavun taslaklarına bu sözleriyle boğulup giderken Firavun şu mesajı veriyordu: "Gelin ey beni taklit edenler! Ey benim yolumdan gidenler! Ey benim gibi Allah'la savaşa tutuşanlar! Ey yeryüzünde Allah'a hayat hakkı tanımayarak, yeryüzünde Allah yasalarının, Allah sisteminin uygulanmasına izin vermeyerek, Müslümanlara zulmederek Allah'la savaşa soyunanlar! Gelin sizler de benim düştüğüm yanlışa düşmeyin! Ben imanı son dönemime tehir etmiştim. Ama gördünüz ki o iman benden kabul edilmedi. Siz bunu önceden anlayın da benim durumuma düşmeyin. Şimdiden hatalarınızdan dönüp, tâğut-luklarınızdan vazgeçip Müslümanlığınızı ilân edin ve kurtulun." Anlayanlara mesajlar sunuyordu Firavun.

İşte Allah'la, Allah'ın elçileriyle, Allah'ın sistemiyle savaşa tutuşan kimselerin âkıbeti böyle oldu. Hepsi de geberip gittiler. Güçleri, kuvvetleri, orduları, planları, silahları hiçbir işe yaramadı. Çünkü karşılarında Allah vardı. Onlar zannediyorlardı ki karşılarında gariban üç-beş Müslüman var ve onların çabucak hakkından gelebilecekler. Halbuki Müslümanlarla savaşanlar karşılarında müslümanlardan önce Allah'ı bulacaklardır. Bu, Allah'ın yeryüzünde koyduğu değişmez bir yasası, bir sünnetullahdır.

25,27. "Orada nice bahçeler, pınarlar, ekinler, güzel konaklar, eğlenip durdukları nîmetler bırakmışlardı."

Onlar nice bağları, bahçeleri, nice ekinleri, nice köşkleri sarayları, eğlenip keyif çattıkları nice nîmetleri terk edip gittiler. Nice imkânları, nice konumları geride bıraktılar. Müslümanları takip etmek için Firavun tüm ordusunu, tüm kumandanlarını ve yardımcılarını alarak yola koyulmuştu. Korkaklardı, çünkü dünyanın en büyük gücüyle sa-vaşacaklarmış gibi hazırlık yaparak yola düşmüşlerdi. Ama elbette senaryoyu yazan Allah'tı. Yâni onları yola çıkaran Allah'tı. Gece Müs-lümanların kaçtığını duyunca hemen hazırlık yapıp şehirlerini, evlerini, bağlarını, bahçelerini, köşklerini, saraylarını terk edip arkalarından yola çıkardı Allah onları.

İşte Allah yasasını böyle işletir. İşte Allah şartları böyle hazırlar. Adamların hiçbir şeyden haberleri yoktu. Başlarına gelecekleri nereden bilebilirlerdi? Güya kendi hesaplarına göre Müslümanları yok edeceklerdi. Çünkü Müslümanlar azınlıktaydı, güçleri, silahları, yardımcıları yoktu. Sadece küçük bir çıbandı onlar ve ezerek yok edeceklerdi onları. Gariban Müslümanları yok ederek tüm dünyaya karşı süper güçlerini göstereceklerdi. Ama gördünüz ki tam aksi oldu. Tüm dünyaya başka bir ibret dersi verdi hainler. Allah'la savaşılamayacağının, Allah'la baş edilemeyeceğinin, Müslümanların yalnız olmadığının ibretini veriverdiler tüm gelecek nesillere. Verdiler ama, hâlâ bundan ibret almayan akılsızlar vardır bugün. Onlar da Allah'la savaşarak, Allah'ın sistemine karşı savaş açarak, Allah'ın kullarını yok etmeye çalışarak aynı yere gitmek ve aynı âkıbeti tatmak istiyorlar. Allah böylelerine akıl versin, şuur versin inşallah.

Rabbimiz bu âyetiyle dün Mekke'de Rasulullah Efendimizle savaşa tutuşmuş müşriklere ve kıyâmete kadar Allah yasalarıyla savaşa tutuşmuş kâfirlere şunu hatırlatıyor: "Bakın ey kâfirler! Ey zalimler! Sizden çok daha güçlü olanları bile benimle, dinimle, elçilerimle savaşa tutuşunca ben ne yaptımsa, onları nasıl helâk ettimse, kesinlikle bilesiniz ki, sizin âkıbetleriniz de onlarınkinden farklı olmayacaktır. Bu gerçeği iyi anlayın ve ona göre kendinize çeki düzen verin."

Evet, boğulup gittiler denizde de, tüm mallarını mülklerini, evlerini-barklarını, tüm nîmetlerini terk edip, geberip gittiler.

28. "Bu böyledir; onları başka bir millete miras bı-raktık."

Onlar geberip gittiler de, bir başka kavme, bir başka topluma Allah onların bırakıp gittiklerini miras yaptı. Bu ifadeyle ya onların geberip gitmesinden sonra bıraktıkları evlerine, şehirlerine, mallarına, mülklerine hakim olan İsrailoğulları kast olunmaktadır, ya da işte onların çocukları onların mülküne varis oldular anlamınadır. Yâni bu Allah'la çatışan Firavun ve hâkimiyetinin böylece son bulmasından sonra, egemenlik Allah kulları mü'minlerin eline geçti. Dâvûd (a.s) ve Süleyman (a.s) döneminde Müslümanlar yeryüzünün en büyük devleti oldular. Güçlerini, iktidarlarını Allah'ın iradesine teslim ederek yeryüzünde insanlığa adaletin en güzelini sergilemeye muvaffak oldular.

Bu konuda böyle iki görüş vardır. Kimileri, onların ülkesine ve mülklerine Allah İsrailoğullarını yerleştirdi derken, kimileri de diyorlar ki bunlar İsrailoğulları değildir. Çünkü İsrailoğullarının Mısır'dan ayrıldıktan sonra tekrar Mısır'a geri döndüklerine dair bir rivâyet yoktur.

Allah düşmanları geberip giderken Allah diyor ki:

29. "Gök ve yer, onlar için gözyaşı dökmedi, onlar erteye bırakılmamışlardı."

Onlar böylece denizin dibine gömülüp giderlerken, bir Allah helâkiyle geberip giderlerken onların üzerine ne gök, ne de yer ağladı diyor Rabbimiz. Firavunlara, Firavunluk yapanlara, Firavun gibi olanlara ne gök ağlar, ne de yer ağlar. Allah'la, Allah'ın yasalarıyla, Allah'ın elçileriyle savaşa tutuşan, Müslümanları sırf Müslümanlıklarından ötürü yok etmeye soyunan Firavunlara, Firavunların yanında yer alanlara, Firavunların ordusunu teşkil edenlere, Firavunlara yardım edenlere, Firavunların safında yer alanlara göklerde olanlar da ağla-maz, yerdekiler de.

Çünkü bunlar başta Allah olmak üzere tüm kâinatla, tüm varlıklarla çatışma halindedirler. Bunlar kendilerini bir şey zannederek kendilerini çok değerli görerek Allah kullarına yasa belirlemeye ve Rabliğe soyunuyorlardı. Allah yasalarını beğenmeyerek kendi yasalarını ikame etmeye ve insanları bu yasalara itaate zorluyorlardı. Yeryüzünde Rabblik pozları oynuyorlardı. Hayatlarında insanlar bunlardan çekindikleri için ses çıkaramıyorlardı ama geberdikleri andan itibaren, ya da yıkıldıkları andan itibaren bunların geberişlerine ve yıkılışlarına ne göktekilerden ne de yerdekilerden hiç kimse ağlamadı. Canlı ve cansız hiçbir varlık ağlamadı.

Niye ağlasınlar ki? Çünkü bunlar zalimdiler. Çünkü bunlar onların Rabblerine isyan içindeydiler. Çünkü bunlar onların kanlarını emiyorlardı. Çünkü bunlar onlara zulmediyorlardı. "Egemenlik bizdedir," diyorlardı. "Sizi koruyan, sizi doyuran, size rızık ulaştıran bizleriz. Bizi dinleyeceksiniz. Bizim emirlerimize itaat edeceksiniz. Bizim dediklerimizden çıkmayacaksınız. Bizim istediğimiz gibi giyineceksiniz. Bizim istediğimiz gibi yaşayacaksınız," diyorlardı. İnsanlar da onların zulümlerinden korktukları için itaat eder görünüyorlardı. Ama bu adamlar geberdikleri anda bunlar için ağlayanların, üzülenlerin varlığı şöyle dursun, gökte ve yerde ne varsa hepsi sevinip "oh!" çekerler. "Böyle bir pislikten Allah bizi kurtardı," diye tüm varlıklar sevinip Allah'a hamd ederler. Çünkü zalimlerin arkasından ağlanmaz. Çünkü zalimler, kâfirler, müşrikler öldükleri zaman arkalarında kalanlara onların üzülecekleri hiçbir iyilik bırakmamışlardır. Onlar arkaya sadece gözyaşı ve ıstırap bırakmışlardır. Allah'la savaşa tutuşan, gökler ve yerdekilerin Rabbine karşı savaş açan kimselere ağlamak, üzülmek yoktur.

Ama bir insan gökler ve yerlerle uyuşma içindeyse, Allah'la, Allah'ın yaratığı varlıklarla barışık, tüm varlıkların inandığı Allah'a iman eden, tüm varlıkların saygı duyduğu Allah'a saygı duyan bir kim-seyse, göktekilerin ve yerdekilerin kulluk yaptıkları Allah'a kulluk yapan bir kimse ise, işte böyle bir kimse vefat ettiği zaman göktekiler ve yerdekiler ağlarlar. Çünkü gökler ve yer hak ile yaratılmışlardır. Göktekiler ve yerdekiler hak yasalara bağlıdırlar. Bir insan göktekilerin ve yerdekilerin boyun büktüğü bu hak yasalarına teslim olur ve onlarla birlikte onların kulluk kervanına katılırsa, tüm varlıklar onun ölümüne ağlayacaklardır. Çünkü göktekiler ve yerdekilerin yöneldiği kıbleye yö-nelen, onların tesbihini benimseyen, onların salâtını icra eden, onların kulluğunu icra eden kişi, onlardan bir parçadır. Nasıl ki biz kendimizden kopan bir parçaya ağlıyor, üzülüyorsak, onlar da kendilerinden kopan bir parçaya ağlarlar. Bir mü'minin vefatı gökleri ve yerleri ağlatacaktır. Bir zamanlar kendisine dayanarak hutbe okuduğu bir kütük parçası Rasulullah'tan ayrılığa ağlayacaktır.

Ama geberir gebermez cehenneme gidecek olanlara ne göktekiler, ne de yerdekiler asla ağlamayacaklardır. Bakın Allah'ın Resûlü Enes Bin Mâlik'in rivâyet ettiği bir hadislerinde bu hususu şöyle anlatır:

"Hiçbir kul yoktur ki gökte ona iki kapı olmasın. Bir kapıdan onun rızkı çıkar, bir kapıdan da ameli girer. O öldüğü zaman onu kaybedenler ona ağlarlar."

Buyurarak bu âyeti okudu. Allah'ın bu tür insanlar için göktekilerin ve yerdekilerin ağlamadığını anlatan âyetini okudu. Ve sonra şöyle buyurdu:

"Çünkü bunlar yeryüzünde salih ameller işlememişlerdir ki yer ağlasın, göğe de ne salih bir amel ne de hoş bir sözleri çıkmamıştır ki bunlar için gök ağlasın."
(Tirmizi Duhân sûresi âyetin tefsiri)

Veya buradaki "gökler ve yerler ağlamadı" ifadesinin anlamı, onlara ne melekler ağladı, ne de mü'minler ağladı demektir. Yâni göklerden, göktekilerden kasıt meleklerdir, yerden, yerdekilerden kasıt ta insanlardır.
30,31. "Andolsun ki, İsrailoğullarını azgın bir zorba olan Firavun'un alçaltıcı azabından kurtardık."

"İşte böylece Mus'taz'afları, İsrailoğullarını o zalimin, Firavu-n'un alçaltıcı, ezici azabından kurtardık," diyor Rabbimiz. Müslüman kullarımızı onun pençesinden kurtardık. Bir tarafa azap olan, helâk olan yasa öbür tarafa rahmet oluyordu. Allah'la savaşa tutuşan Firavun'a ve onun yanında yer alanlara işleyen helâk yasası Müslümanlara işlemiyor. Birilerine hayat olan su, birilerinin helâkine sebep oluyor. Çünkü eşyanın boynundaki ip, Allah'ın elindedir. Eşya sadece Rab-bini dinler. Tıpkı birilerini yakan, kavuran ateşin İbrahim'e serin ve selâmet vesilesi olduğu gibi. Veya boynundaki ipin ucu Allah'ın elinde olan bıçağın, İsmail'i kesmediği gibi.

Allah diyor ki, "kullarımızı Firavunun alçaltıcı azabından kurtardık. Çünkü o Firavun:

O Firavun âli idi, müsrif idi." Bu ifadelerle Kur'an'da Firavunların tanıtımını görüyoruz. Onlar, Firavunlar adaletin, barışın, insanlığın, huzurun temsilcisi değildirler. Onlar azaptırlar, azap kaynağıdırlar, ıstırap kaynağıdırlar. Çünkü kendileri egemen olduklarından, hâkimiyeti ellerinde bulundurduklarından asla hak, hukuk tanımazlar. Kendilerinin boyun büküp teslim oldukları, kendilerini durduracak kendilerinden başka bir otorite olmadığından, yâni Allah'a inanmadıklarından, âhiret, hesap, kitap endişesi de taşımadıklarından hiçbir sınır tanımadan, hiçbir sorumluluk hissi duymadan dilediklerini yaptıkları için herkesi aşağılar, herkesi küçümser, herkesin hakkını gasp ederler. Azap ederek, öldürerek, idam ederek, ezerek, işkence ederek insanları kendi aralarında çatışmaya, gruplaşmaya sevk ederler. İnsanların bir noktada birleşmeleri bunlar için en büyük tehlikedir. Çünkü kendi egemenlikleri o zaman tehlikeye düşecek ve tüm güçlerini kendisine doğru yönlendirebileceklerdir. Onun içindir ki, kendi egemenliğinin sürmesi toplumun parçalanmasına ve enerjilerini birbirlerine boşaltmalarına bağlıdır. Onun için onların toplumlarında zulüm vardır, ezen vardır, ezilen vardır, israf vardır, insan hayatının ve insan emeğinin boşa harcanması vardır.

Firavun, âli ve müsrifti diyor, Allah. Yâni israf böyle sadece ye-me-içme konusunda sınırı aşmak değildir. Müsrif, hayatını israf eden demektir. Allah'ın kendisine verdiği fıtrî özellikleri gereği gibi kullanamayarak boşa harcayan demektir. Veya müsrif, böyle sere serpe istediği gibi bir hayat yaşamadan yana olan, ne Allah, ne din, ne iman hiç bir kayıt tanımadan, hiçbir sınır tanımadan canı ne isterse yapmaya çalışan kimsedir. Keyfine göre bir hayat, keyfine göre bir kılık-kıyafet, keyfine göre bir hukuk, ekonomi, keyfine göre bir inanç, bir itikat sistemi belirleyerek hayat yaşamak, israftır.

Allah'ı İlâh kabul etmeyerek kendi kendini İlâh makamına koy-mak israftır. Allah'ı, Allah'ın yasalarını reddederek kendi kendisini, kendi bilgisini putlaştıran bir insan, kendi hayatını israf ettiği gibi, toplumu kendi aklına, kendi görüşüne, kendi yasalarına, kendi düşüncesine çağırıp onları buna uymaya mahkum ettiği için tüm toplumunu da israf etmiştir. Toplumunun iradelerini ipotek altına alarak herkesi kendisi gibi düşünmeye, kendisi gibi inanmaya zorladığı için tüm toplumunu israf ediyordu. Firavun gibilerin tüm hayatları baştan sona israftır. Onların hayatları boşa giden bir hayattır. Kendilerini cehenneme göndererek kendi kendilerine yazık eden insanlardır onlar. Kendilerini dinleyenleri de israf edip boşa harcayan kimselerdir bunlar. Çocuklarını, hanımlarını kulluk bilincinden uzak tuttukları için, israf edip kötüye harcamış insanlardır bunlar. Onların yasaları altında geçen tüm ömürler, harcanan tüm kuruşlar, dökülen tüm terler, yapılan tüm çalışmalar israftır. Çünkü bunlar Allah için değil, bunlar için yapılmaktadır ve bunların elinde heba olup gitmektedir.

Evet, böyle kendisini bir şey zanneden, kendisini üstün gören ve tüm hayatı israf olan Firavun'u yok edip mü'min kullarımızı onların yerine egemen kıldık. Sonra:

32. "Andolsun ki, onların durumunu bilerek dünyaların üzerinde seçkin kıldık."

"Andolsun ki biz o müminleri muhtar kıldık. Bilerek onları âlemler üzerine seçip iktidar mevkiine getirdik. Biz onlara hayır verdik, hayırlar verdik. Onlara hayır kapılarını açtık. Onlara hayır yollarını, cennet yollarını gösterdik. Ama bir bilgiyle, bir bilgi üzerine, bir ilim üzere seçtik onları," diyor Rabbimiz. Yâni Biz ezelî ve ebedî ilmimizle onların bu işe lâyık olduklarını bildiğimiz için bir ilim üzerine onları seçtik. Onlarda iman, takva ve teslimiyet gibi özellikler gördüğümüz için seçtik onları. Seçilip iktidara getirilmeye lâyık oldukları için seçtik onları.

Unutmayalım ki tüm insanlığa önderler olarak seçilenler, Allah'ın ezelî ve ebedî ilmiyle kendilerinde hayır gördükleri olacaktır. İman, takva ve teslimiyet

olarak bu işe lâyık olmayanların seçilmeleri de, iktidar mevkiine getirilmeleri de mümkün değildir. Öyleyse Allah-tan bunu isteyenlerin durumlarını düzeltmeleri ve bu işe ehil hale gel-meye karar vermeleri gerekmektedir. Ham hayallerle, kuru iddialarla bu iş mümkün değildir.

Bu ilim üzere, bilgi üzere seçilme işini bir de şöyle anlamaya çalışıyoruz: Biz onları âlemlere egemen yapma, âlemler üzerine iktidara getirme işini şunun için seçtik ki, onlarda bir ilim, onlarda bir bilgi vardı. Allah'tan gelen bir ilme, vahiy bilgisine sahipti onlar. Allah bilgisine, kitap, peygamber bilgisine sahip oldukları için seçtik onları, diyor Rabbimiz. Bakara sûresinde anlatıldığı gibi, Hz. Adem'in Halife seçilmesinin altında yatan da buydu. Allah, Adem'e eşyanın bilgisini vermiş ve onu üstün kılmıştı.

Çünkü hilafet; Allah'ın yasalarından ve nizamından kaynaklanan ustaca idare esasına göre evreni idare etmek demekti. İşte halife olarak yaratılan insan, Allah'ın kendisine bahşettiği bu güçle, bu bilgiyle etrafını kuşatan varlıkları tanıyabilecek ve yine Allah'ın kendisine verdiği ilim ve akıl gücüyle iyilik ve kötülüğü, salah ve fesadı kavrayabilecek, karşılaştığı olayları birbirleriyle kıyas ederek hayatın problemlerine çözümler getirebilecekti.

Allah, Hz. Adem'e eşyanın hakikatini öğretiyordu. Bu, kullukta şu anlama gelir, şu şu anlama gelir diye eşyanın hakikati öğretiliyor. Bunu şurada kullanman lâzım, bunu şunun için yarattım, bunun görevi şudur, sakın bunu burada kullanmayasın, bu burada olmasın gibi eşyanın varlık sebebi, bilgisi öğretiliyordu. Meselâ bıçağı ben ekmek kesmek için yarattım, sakın bunu insan kesmekte kullanmayasın. Taşın varlık sebebi şudur, sakın ha onu meyhane yapımında kullanmayasın. Üzümün varlık sebebi şarap değildir. Domuzun varlık sebebi yemek değildir. Ağzın varlık sebebi onu sadece yemek yemede, çay içmede kullanmak değil, vahyin sözcülüğünde kullanmaktır gibi eşyanın varlık bilgisi ve hikmeti, hakikati öğretiliyor. Buğday bunun içindir, ateş şunun içindir, erkek bunun içindir, kadın şunun içindir, elbise bunun içindir, insan bunun içindir, hayvan bunun içindir, melek şunun içindir, yağmur bunun içindir, kar bunun içindir, sema bunun içindir, arz bunun içindir gibi eşyanın hakikati anlatılıyordu. İşte Allah'ın kendisine öğrettiği bu bilgiler sayesinde Hz. Adem halife oluyor ve seçiliyordu.

Bu âyetten de bunu anlıyoruz. Yâni onlarda bu işe ehil bir ilim vardı. Vahiy ilmine sahiplerdi de onun için Allah yeryüzünün idareciliğine seçti onları. Eğer bizler de Rabbimiz tarafından yeryüzünün idareciliğine seçilmek, âlemlere üstün ve hakim bir konuma getirilmek is-tiyorsak, eğer derdimiz tüm dünyaya hakim bir noktaya gelip, yeryüzünde adaleti gerçekleştirmek ve dünyanın makus kaderini değiştirmek, dünyalının yüzünü güldürmek istiyorsak, o zaman unutmayalım ki bunun yolu ilimden geçmektedir. Biz de vahyi tanıyacağız,

vahiy bil-gisiyle, kitap ve sünnet bilgisiyle donanacağız ki, Allah da bizleri seçsin. Seçsin de hem helâk olanların yanında bu helâk yasasından bizi kurtarsın, hem de helâk olanların yerlerine egemenler olarak bizleri yerleştirsin inşallah.

33. "Onların, her birine açıkça bir imtihan bulunan, mûcizeler verdik."

Onlara âyetlerimizden verdik ki onlarda onlar için çok açık imtihanlar vardı. Onları bu âyetlerle, bu mûcizelerle eğittik, yetiştirdik, biledik, diyor Allah.

Belâ'nın sözlük anlamı, denemek, yapmak, bitkin hale getirmek demektir. İmtihan için başa gelen musibete de belâ denir. Elbisenin eskidiğini ifade etmek için de bu kelime kullanılır. Denenmek veya bir sınamaya uğramak insanı yıprattığından dolayı 'belâ' kelimesiyle ifade edilmektedir. Kur'an-ı Kerim'de daha çok denemek, sınamak, imtihan etmek anlamlarında kullanılmaktadır.

Aynı kökten gelen 'belaya' Türkçedeki belâ ve musibet anlamına gelir. Terim anlamı; Gerek darlıkta ve gerekse genişlikte insanın denenip imtihana tâbi tutulması, imtihan maksadıyla başa gelen musibet ve meşakkat bulunan olay demektir. Başa gelen belâlar, musibetler birer deneme ve sınama olduğundan ve insanı çeşitli biçimlerde eskitip yıprattığından dolayı, başa gelen olaylara "belâ" denmiştir. Bu bakımdan, dinin emirleri ve yasakları, çeşitli yönleriyle belâdır. Bazıları bedene zorluk verdiğinden, insanların içindeki hayırlıları şerlilerden, temizleri kirlilerden, mü'minleri münâfıklardan ayırmak için bir deneme, sınama vasıtası olduklarından. Nitekim Kur'an'da şöyle buyrulmaktadır: *"Sizden mücâhidleri ve sabredenleri bilelim (ortaya çıkaralım) diye sizi deniyoruz."* (Muhammed:31) İnsanlar şükretsinler diye sevinçlerle ve nimetlerle, sabretsinler diye de zorluklarla denenirler. İnsanların bu şekilde denenmesi de "belâ"dır. Nitekim Hz. Ali (r.a.): "Kimin dünyası genişletilir de, bunun bir imtihan olduğunu bilmezse, o kişi akıldan yoksundur." buyurmuştur. Yani, kişi başına gelen bolluğun da darlığın da Allah'tan bir deneme vasıtası olduğunu bilmeli ve ona göre davranmalıdır.

Dinin emirleri bir bakıma 'belâ'dır, yani sınamadır. Çünkü bazı dinî emirler insan bedenine zorluk verir, insanların iyilerinin ve kötüle-rinin ortaya çıkmasına sebep olur. Şükredenler veya nankörlük edenler bununla belli olur. Zorluklara kim sabredecek, nimetlerin değerini ve sahibini kim bilecek? Bütün bunlar bir 'belâ'dır/sınamadır. İnsanlara verilen nimetler bir deneme amacına yöneliktir. *"Yeryüzünün ziynetleri (süsleri) insanların denenmesi içindir."* (Hûd:7)

Hayat ve ölüm, doğma ve yaşama birer sınamadır. Rabbimiz, herkese farklı şeyler, farklı nimetler, farklı yetenekler vermiştir. Her bir insan farklı bir

imkâna sahiptir. Herkes kendine göre bir iş yapar veya mesleği yerine getirir. Aralarında müslüman olanı vardır, müslüman olmayanı vardır. Ancak Rabbimiz bütün insanları onlara verdiği nimet, kabiliyet ve imkânlarla denemektedir. Allah (c.c.) verdiklerinin karşılı-ğını kulluk ve şükür olarak ister. Her bir nimetin teşekkür borcu, her bir kabiliyetin sorumluluğu vardır. Rabbimiz kişilere ve toplumlara ba-zen sıkıntı verir, bazen musibetler gönderir, bazen zorluklara ve darlıklara düşürebilir. Bunun sebebi onların akıllarını başlarına almaları-nı, yanlış yolda olanların düzelmelerini ve isyan içerisinde olanların Allah'a itaate dönmelerini sağlamaktır. Bazen de müslüman kullarına sıkıntı, musibet veya zorluklar verir, onları sabırla dener. Böylece on-ların daha çok sevap kazanmasını, derece yönünden daha çok yücel-mesini sağlar. Rabbimiz bütün insanları dener. Herkesin denenme şekli, imtihanı ve araçları farklı olabilir. İyi insanlar sabırla ve Allah'ın dinine yardımla; kötü insanlar hidayete, iyiliğe, Allah yoluna dâvetle sınanırlar. Başına 'belâ'nın, yani imtihanın nereden geldiğini anlayan-lar onun gereğini yaparlar. Böyle bir denemenin karşısında mü'min o-lanlar sabreder, Rablerine tevekkül ahlâkı kuşanarak O'na teslim o-lurlar.

Demek ki sadece biz Müslümanız, biz Müslüman olduk demek yetmiyor. Biz de Müslümanız demekle iş bitmiyor. Müslüman olduktan sonra Rabbimiz bize bir kısım iptilalar göndermek sûretiyle bizi eğitecek, bizi bileyecek, olgunlaştıracak ve bizi daha iyi hale getirecektir. Âlemler için seçilen İsrailoğullarının hayatında bu iyileşme süreci başlamış, devam etmiş ve Hz. Dâvûd ve Süleyman (a.s) döneminde Rabbimiz tüm dünyanın egemenliğini onlara vermiştir.

Öyleyse yeryüzünün ıslahını, dünyanın yüzünün gülmesini ve tüm dünyada zulümlerin, haksızlıkların, işkencelerin, gözyaşlarının bitmesini isteyen, bunun özlemini çeken bizler de unutmayalım ki sabırla, savaşla, mahrumiyetle deneneceğiz. Maldan ve candan geçmekle, zamanımızı ilme ayırmakla, fedâkârlıklarla deneneceğiz. Bütün bu denenmeler karşısında yılmayacağız, fedâkarca Allah yasalarına evet diyeceğiz. Bileneceğiz, olgunlaşacağız, hasbileşeceğiz. Allah için her şeyi yapabilecek, her şeyi fedâ edebilecek bir konuma geleceğiz ve Allah da bizi seçecek ve tüm yeryüzüne hakim bir konuma getirecektir.

34-36. "Doğrusu inkârcılar, "Ölüm bir defadır bir daha diriltilmeyeceğiz. Eğer doğru sözlü iseniz bize babalarımızı getirsenize," derler."

Diyorlar ki, o sadece bizim ilk ölümümüzdür artık, bir daha dirilmeyeceğiz, diriltilmeyeceğiz. Yaşadığımız hayat işte şu hayattır, bu-nun ötesinde başka bir hayat yoktur. Varsa da, yoksa da hayat işte bu dünya hayatı vardır, bu hayatın sonunda öldükten sonra dirilerek tekrar yeniden bir hayatın

olacağını, yâni hesabın, kitabın görüleceği bir âhiret hayatının olacağını sanmıyoruz, diyorlar. Aslında ölüm tüm insanlığın gözlerinin önünde duran ve inkâr etmeleri, reddetmeleri mümkün olmayan bir gerçek olduğu için onu inkâr edemiyorlar. “Ölüm bir keredir,” diyorlar. “Bir kere öleceğiz, ondan sonra bir daha dirilme olmayacak,” diyorlar. “Ölümümüzden sonra başka bir hayat yoktur,” diyorlar ve sanki kendi yasalarını kendileri koyuyorlar.

Yâni sanki kendileri hakkında yargılamayı kendileri yapıyorlar. Sanki kendilerini yaratan kendileriymiş gibi kendi hesaplarını da kendileri görüyorlar. Sanki kendi kaderlerini kendileri belirlemeye çalışıyorlar. Biz bizim hakkımızda bunu münasip gördük. Biz ölümümüzden sonra tekrar dirilip yaptıklarımızın hesabını vereceğimiz bir hayatın ol-masını istemiyoruz. Çünkü yaptıklarımızın bizi nereye götüreceğini, nasıl bir sonuç doğuracağını biliyoruz. İyisi mi olmasın böyle bir hesap, kitap diyerek yaşadıkları dünyada iştahlarını kaçıran bir gerçeği reddetmeye ve bu inkâra dayalı yapabilecekleri günâhları rahat işleyebilecekleri bir anlayışın sahibi olmaya çalışıyorlar. Kendileri dışında kendilerine egemen olan, kendilerini yaratan, yaşatan, öldüren ve sonunda hesaba çekecek olan Allah’ı, karşı gelinmez mutlak gücü reddediyorlardı.

Böyle düşünen, böyle yaşayan insanlara sormak lâzım: Eh öy-leyse madem ki kendi kaderinizi kendiniz belirliyorsunuz da ölüme ne-den çare bulamıyorsunuz? Madem ki her şey sizin elinizde, o halde haydi ölmemeyi de becerebilseniz ya. Ölüme karşı gelebilseniz ya. Neden ölüyorsunuz? Neden teslim oluyorsunuz Allah’ın ölüm yasasına? Ölüm yasasına karşı gelemeyen sizler, dirilme yasasına nasıl karşı geleceksiniz? Sizi öldüren Allah diriltemez mi? Öldürmeye güç yetiren, diriltmeye güç yetiremez mi? Bütün bunları biliyorlar hainler de, ölümlerinden sonra tekrar dirildikleri hayat kendileri için hiç de hoş olmayan hesabın, kitabın gündeme gelmesi sebebiyle elleriyle işledikleri suçlar yüzünden ona inanmak istemiyorlar. Çünkü böyle bir şeye iman, hayatın programını temelinden değiştirecektir. Yâni bu imana göre hayatları değişecek ve işledikleri suçların pek çoğunu yapamaz hale gelecekler de onun için reddetmek daha kolaylarına geliyordu.

Bakın ölüm ötesi hayatı, ölümden sonraki dirilişi, hesabı, kitabı reddederken de güya delilleri de şöyleydi: Eğer ölümden sonra diriliş vardır, herkes dünyada yaptıklarının hesabını ödemek ve yaşadığı hayatın sonucuna göre ya cennete, ya da cehenneme gitmek zorunda kalacaktır derken doğru söylüyorsanız, eğer bu konuda iddialarınızı eyleme dönüştürme imkânlarınız varsa, o zaman haydi babalarımızı getirin bakalım, diyorlar. Eğer doğru söylüyorsanız, haydi ölmüş atalarımızı diriltip geri getirin de görelim, diyorlar. Eğer bunu yapamı-yorsanız, atalarımızı diriltip dünyaya geri getiremiyorsanız biz de sizin dediklerinize inanmıyoruz, diyorlar.

Âhiretin varlığını inkâr ederken sarıldıkları delil de işte budur. Sanki Allah'ın Resûlü kendilerine böyle bir şey demiş gibi. Yâni sanki Allah'ın Resûlü ölülerin geri geleceğini iddia etmiş gibi, "haydi onları geri getir de görelim," diyorlar. Halbuki kimse onlara böyle bir şey de-memişti. Yâni bu dirilişin dünyaya tekrar dönüş olduğunu kimse iddia etmemiştir. Ölmüş babalarını geri getirerek ölüm sonrası dirilişi ispata Allah'ın ihtiyacı yoktur. İster inanırlar ister inanmazlar, keyifleri bilir.

Kaldı ki inanacak olanlar için daha evvel bunları da yapmıştı Rabbimiz. Ölümlerinden üç yüz küsur yıl sonra Ashab-ı Kehf'i tekrar dirilterek veya İbrahim'in (a.s) elinde ölmüş kuşları tekrar dirilterek ve-ya yüz yıl öldürdükten sonra dirilterek veya şu anda çevremizde yazın, kışın tabiatı her an öldürerek, dirilterek aslında bunu gösteriyor Rabbimiz. Bunlar aslında ölüm ötesi dirilişin mümkün olduğunu gösteren Allah'ın âyetleridir. Bu âyetlere kör ve sağır kesildikleri için anla-mıyorlar da yeni deliller, yeni âyetler istiyorlar.

Bundan sonra ölüm ötesi hayatı reddederek güya dünyada rahat bir hayat yaşamaya çalışan bu kâfirlerle öncekiler arasında bir mukayese yaparak Rabbimiz şöyle buyurur:

37: "Bunlar mı daha üstün yoksa Tübba milleti ve onlardan öncekiler mi? Onları yok etmişizdir, çünkü onlar suçlu idiler."

Bu adamlar mı daha üstün, yoksa Tübba mı? Tübba, Yemen-de bir hükümdar, kendisi Müslüman ama kavmi kâfir bir devlet reisi. Daha önce yaşamış ve kendisinin hayırlı bir kişi olduğuna dair hakkında şehadette bulunup bir devlet reisinden söz ederek diyor ki Allah, "söyleyin bakalım şimdi ölüm ötesi hayatı reddeden şu Mekkeli müşrikler mi daha hayırlı, yoksa Yemen hükümdarı Tübba mı daha hayırlı? Yahut da söyleyin bakalım, Mekke müşrikleri mi daha hayırlı, yoksa onlardan öncekiler mi daha hayırlı? Yâni Sâlih'in (a.s), Lût'un (a.s), Hud'un (a.s) kavimleri mi daha hayırlı? Halbuki onlar güç kuvvet, uzun ömür yönünden sizden çok daha üstündüler, sizden çok daha zengindiler ama suçlu olmaları sebebiyle, suç işlemeleri sebebiyle Biz onların tamamını helâk ettik.

Yâni sizden çok daha güçlü, ya da sizden çok daha hayırlı olanlar ölüme çare bulamadılar da siz mi bulacaksınız? Onlar helâk yasasından kurtulamadılar da, sizler mi kurtulacaksınız?" Onlar suç-luydular. Rabblerine karşı suç işlediler, Rabblerinden kendilerine gön-derilen peygamberlerine karşı suç işlediler. Allah'a ve O'nun elçilerine teslim olmadılar. Allah da onları helâk ediverdi. Çünkü onlar suçluydular. Allah'ı inkâr eden, âhireti reddeden her insan, her toplum suçludur. Allah'ı ve âhireti inkâr eden her fert ve toplum sonunda helâk olmuştur. Yeryüzünde bu dengeyi bozan her toplum sonunda iflas etmiştir.

38,39. "Biz gökleri, yeri ve ikisinin arasında bulunanları oyun olsun diye yaratmadık. Biz onları, ancak ve ancak gerektiği gibi yarattık, ama insanların çoğu bilmezler."

"Gökleri ve yeri, göktekileri ve yerdekileri oyun olsun, eğlence olsun, insanlar eğlensinler, hoşça vakit geçirsinler diye yaratmadık," diyor Allah. Onun ikisini de hakla yarattık, hak yasalarla yarattık.

Allah gökleri ve yeri hak ile yaratmıştır. Gökleri ve yeri eğlence olsun, fantezi olsun diye yaratmamıştır, insanın imtihanı için yaratmıştır onları. Allah insandan kendisi için, kendisinin imtihanı için yarattığı bu göklerin de, yerin de hesabını soracaktır.

Burada göklerin ve yerin hak olarak yaratıldığı anlatılırken, başka yerlerde de göklerin ve yerin bâtıl yere yaratılmadığını anlatan âyetler vardır.

"Rabbimiz sen bunları bâtıl yere yaratmadın. Seni tesbih ederiz, bizi ateş azabından koru." (Âl-i İmrân:191)

"Ben gökleri, yeri ve bu ikisi arasındakileri oyun olsun diye yaratmadım."

(Enbiyâ: 16)

"Siz zannediyor musunuz ki sizi boş yere yarattık ve bize hiç döndürülmeyeceksiniz?"

(Mü'minûn:115)

Kâinatta ne varsa hepsi hak üzerine, yâni sağlam temeller üzerine kurulmuş ve belli bir hikmetle yaratılmıştır. Yaratılan her şey üzerinde belli bir kanun işlemektedir. Tüm kâinatta hak esastır. Her şey hak üzerine bina edilmiştir. Bâtıl ise ârızî ve geçicidir.

Burada göklerin ve yerin yaratıcısının Allah olduğu anlatılmaktadır. Öyleyse kâinatta ne varsa onların tümünü Allah yarattığı için hepsinin üzerinde söz sahibi, hak, hukuk, hâkimiyet ve hüküm sahibi sadece Allah'tır. Allah'tan başka bu varlıklar üzerinde hâkimiyet ve otorite sahibi yoktur. O bir şeye "ol" dediği zaman hemen oluverir. O'nun sözü haktır. O'nun sözü hukuktur. O'nun sözü mutlak dinlenen sözdür. İşte göklerde ve yerde, göklerdeki ve yerdeki tüm varlıklarda da hak, hukuk vardır. Onlarda da kulluk vardır. Onlar da kendilerini var edenin kulluk yasalarına teslimdirler. Güneş hiçbir zaman O'nun hak yasasının dışına çıkamaz. Ay sürekli O'nu dinlemektedir. Yıldızlar O'na teslimdirler. Yâni göklerde ve yerde sadece Allah'a kulluk ve O'na itaat yasası işlemektedir.

Yine burada Allah tarafından yaratılmış olan göklerin ve yerin hakka ve hakikate delâleti anlatılmaktadır. Yaratıcıları Allah olan bu gökler ve yerler, hak

olan Allah'ın varlığına ve gücüne delildir. Eser, müessirin varlığına delildir deniyor.

40. "Doğrusu hüküm günü hepsinin bir arada bulunacağı gündür."

Kâfirlerin, eğer doğru sözlülerseniz haydi ölmüş atalarımızı ka-birlerinden diriltip dünyaya geri getirin şeklindeki isteklerine Allah böyle cevap veriyor. Hayır hayır, bu diriliş burada olmayacaktır, bu dirilişi Allah fasıl gününe ertelemiştir. Onun günü fasıl günüdür. Fasıl günü hem sizleri, hem de atalarınızı bir arada toplayacağız. Fasıl günü onların randevu vakti ve günüdür ki, onların hepsini bir araya toplayacağız.

Fasıl günü Mürselât'ta anlatıldığına göre hall-ü fasl günüdür. Her şeyin hall-ü fasl edileceği gün. Her şeyin ve herkesin hesabının, kitabının görülüp karara bağlanacağı veya her şeyin tafsilatıyla ortaya döküleceği, tüm detayların gündeme getirileceği gün. Her şeyin, tüm amellerin ve o amelleri yaptıran niyetlerin tafsilatıyla gündeme getirileceği, fâsılalı, fâsılalı ortaya konulacağı gün. Hepiniz Allah'ın bu yasasına tabi tutulacaksınız. Herkes birbirinden ayrılacak. Kâfir, mü'-minden, müşrik, münâfıktan, Müslüman, gayr-i müslimden, iyiler, kötülerden, salihler, facirlerden ayrılacaktır o gün.

41. "O gün, dostun dosta hiçbir faydası olmaz, yardım da görmezler."

O gün artık başka bir gündür. O gün kimsenin kimseye yapabileceği bir şey yoktur. Kimse kimseye sıcak bir kucak açamayacak, kimse kimsenin halini hatırını soramayacaktır o gün. O gün dostluklar bitmiştir. O gün bağlar kopmuştur. O gün protokoller sona ermiştir. O gün ne babanın evlâdına, ne evlâdın babasına, ne kadının kocasına, ne kocanın karısına sağlayabileceği bir fayda yoktur. Çünkü herkes o gün kendi başının derdine düşmüştür. Kur'an'ın değişik yerlerinde bu konunun anlatıldığını görüyoruz.

"Hiç kimse diğerinin yükünü yüklenemez!"
(Fâtır: 18)

"O gün herkes kendi derdine düşmüştür!"
(Abese: 37)

"Babanın oğluna, oğulum da babaya hiçbir şey ödeyemeyeceği günden çok korkun!"
(Lokman: 33)

Ne zorla, zorbayla ne de kolaylıkla hiç kimse kimsenin başına gelecek olanları defedemez. Zorla defedemez, çünkü yardım yoktur o gün. Kolaylıkla da defedemez, çünkü şefaat da yok o gün.

42. "Yalnız, Allah'ın merhamet ettiği kimseler bunların dışındadır. O, şüphesiz güçlüdür, merhametlidir."

Sadece Allah'ın merhametine mazhar olanlar, Allah'ın razı olacağı bir hayat yaşayarak Rabblerinin rızasını kazananlar müstesnadır. Onlara peygamberlerin ve Allah'ın kendilerine şefaat konusunda izin verdiklerinin faydası dokunabilecektir. O gün tüm şefaat, tüm yetkiler Allah'a aittir. Hiç kimsenin alacağı kararlar konusunda O'nu etkilemesi, O'na tesir etmesi, O'na torpil yaparak fikrinden caydırması ke-sinlikle mümkün değildir. Ancak dilediklerini affedip rahmetine idhal buyurması da kendisinin bileceği bir iştir. Ama şurası muhakkaktır ki, Allah hiç kimse kendisini zorlamamışken, kimse kendisine hesap sor-ma hakkına ve gücüne sahip değilken, kimse kendisini minnet altında tutamazken, O kendi arzusuyla kullarına zulmü de haram kılmıştır. Rabbimizin kullarıyla ilişkisi her zaman rahmet ilkesine dayanmaktadır.

Bu âyetten anlıyoruz ki sadece Allah'ın merhamet buyurdukları kurtuluşa ereceklerdir. Peki acaba Allah kimlere merhamet eder? Şunu kesin biliyoruz ki, Allah kesinlikle kâfirlere ve müşriklere merhamet etmeyecektir. Yeryüzünde Allah'ın rahmetinden istifade etmeyi istemeyenlere Allah rahmet etmeyecektir. Çünkü Allah yeryüzünde kulları için rahmet kapıları açmıştır. Kitaplar, elçiler göndermek sûretiyle Rabbimiz yeryüzündeki kullarına rahmet kapıları açmıştır. Allah'ın mü'min kulları bu kapılardan istifade etmişler, ama kâfirler, müşrikler Rabblerinin kendileri için açtığı bu rahmet kapılarından istifade etmeyi istememişlerdir. İşte Allah'ın kendileri için açtığı bu rahmet kapılarından istifade edip Allah'ın istediği şekilde bir hayat yaşayarak rahmete hak kazanan mü'minlere merhamet ederken, bu rahmete karşı nötr davranan kâfirlere de merhamet etmeyecektir.

Kur'an rahmettir. Rahmân olan Allah Kur'an'ı öğretmiştir. Öy-leyse Kur'an'la beraber olan, Kur'an'la hareket eden kişi rahmete hak kazanmış demektir. Rasulullah, rahmeten lil'âlemîndir. Tüm alemlere rahmet olarak gönderilmiştir. Öyleyse böyle rahmet kaynağı bir elçiyle beraber olan, o elçiyi kendisine örnek alan, o rahmetten istifade etmesini bilen kişilere Allah merhamet edecektir diyoruz.

43-46. "Doğrusu günâhkarların yiyeceği zakkum ağacıdır; karınlarında suyun kaynaması gibi kaynayan, erimiş maden gibidir."

Günâhkarların yiyeceği de zakkum ağacıdır. Kıyâmet günü kâfirlerin yerleşim merkezlerinde hiç şüphesiz ki kâfirler için de yiyecek ve içecekler söz konusudur, tıpkı dünya hayatında olduğu gibi. Dünya hayatında mü'minler Allah'ın kendilerine helâl kıldığı temiz, güzel yiyecek ve içeceklerden istifa etmişler, bir kısım şeyleri canları çekse de Rabbleri haram kıldığı için onlardan tiksinerek uzak durmayı becermişlerdi. Kâfirler ve müşrikler ise haram-helâl tanımadan, Allah ya-salarını reddederek aslında insan fıtratına ters düşen şeyleri yiyip içmeye devam ediyorlardı. İşte dünyadaki bu suçlarına denk olarak,

dünyadaki bu haddi aşmalarına karşılık olarak, Allah da onları orada zakkumla cezalandıracaktır.

Zakkum günâhkarların, vebal yüklenenlerin yiyeceğidir. Hem kendi günâhlarını, hem de çevrelerindekilerin veballerini ve günâhlarını yüklenerek günâh yüküyle sırtları kamburlaşmış insanların yiyeceğidir.

Sanki o bir pota, erimiş bir maden eriyiği veya suyun kaynaması gibi karınlarının içinde kaynayacaktır, Allah korusun. Bu daya-nılmaz azapların içindeyken yarın onlara şöyle denecektir:

47-50. "Suçluyu yakalayıp, cehennemin ortasına sürükleyin, sonra başına azap olarak kaynar su dökün" denir, sonra ona: "Tat bakalım, hani şerefli olan, değerli olan yalnız sendin. İşte bu, şüphelenip durduğunuz şeydir" denir."

Onu tutunuz. Yakalayınız o günâhkarı de cehennemin ta ortasına atınız. Cehennemin ta ortasına sürükleyiniz. Sonra da onun başı üzerine hamim dökünüz. Hamim, kaynar su ya da maden demektir. Onun başının üzerine binlerce derece kaynatılmış maden eriyiği dökünüz. Sonra da deyin ki ona: "Bak bakalım bunun tadına. Tat bakalım haydi bunun tadını. Haydi zevk al bakalım bundan!" Azaplar içinde kıvranan kâfirin ruhunu rencide edici, gururunu kırıcı bir ifade. Haydi ezil, haydi alçal bakalım. Dünyada izzet ve şeref sevdalısıydın. Malınla, mülkünle, dükkanınla, tezgahınla, çoluğunla, çocuğunla, saltanatınla, devletinle Allahlık iddiasına soyunuyordun. Benim hiçbir şeye ihtiyacım yoktur. Benim ne Allah'a, ne Allah'ın dinine, ne Allah'ın kitabına, ne Allah'ın yasalarına ihtiyacım yoktur. Benim aklım, mantığım, keyfim vardır. Hayatımı nasıl düzenleyeceğimi, mala bakışımı, hayata bakışımı, kadına, kazanma-harcamaya bakışımı nasıl ayarlayacağımı, nasıl giyineceğimi, neleri yiyip-içeceğimi ben kendim de bilirim. Nasıl bir hayat yaşayacağımı ben kendim de bilirim, diyerek İlâhlık iddiasında bulunuyordun.

Günâh nedir bilmiyordun. Günâhlarınla böbürleniyordun. Kâfirliğinle övünüyordun. Müslümanlara zulmediyordun. Rabbim Allah diyenleri takibe alıyordun. Onlar için dosyalar hazırlıyordun. Onlara hayat hakkı tanımıyordun. Onların Rabblerinin istediği biçimde Müslü-manca bir hayat yaşamalarına engel olmaya çalışıyordun. Bu konuda yasalar çıkararak kulluklarını engellemeye çalışıyordun. Hayatına Allah'ı karıştırmayarak kendi kendine hayat programı yapmaya çalışıyordun. Hayattan Allah'ı diskalifiye etmeye çalışıyordun. Tâğutluk yapıyordun. Allah karşısında bilgi iddiasında bulunuyordun. "O bilirse ben de bilirim! O böyle diyorsa ben de şöyle diyorum!" diyordun. Allah karşısında güç iddiasında bulunuyordun. "Onun Cehennemi varsa be-nimde hapishanelerim var! Onun melekleri varsa benim de askerlerim var! Benim de avenem var!" diyordun. Toplumun en değerlisiydin, Herkes sana saygı duyuyordu. Herkes senin önünde eğiliyordu, eğdiriyordun insanları önünde.

Herkes çevrende pervane olsun istiyordun. Haydi tat bakalım şimdi bu horluk hakirlik azabını," diyecek Rabbimiz onlara.

51,52. "Allah'a karşı gelmekten sakınmış olanlar ise, güvenli bir yerde, bahçelerde ve pınar başlarındadırlar."

Ama beri tarafta muttakîler, Allah'la yol bulanlar, yollarını Allah'a sorarak yaşayanlar, hayat programlarını Allah'ın kitabından ve Resûlü'nün sünnetinden alanlar, Allah'ın koruması altına girenler, Allah'ın velâyetini kabul edip iradelerini Allah'ın iradesine teslim edenler, kendi bilgilerini, kendi akıllarını, kendi anlayışlarını bir kenara bırakarak Allah'ın kendileri adına seçtiklerini, kendileri için seçim kabul edenler, hâsılı hayatlarını Allah adına ve Allah'ın istediği biçimde yaşayanlar var ya, işte onlar da güvenilir bir makamdadırlar.

Allah yoluna girip kâfirlerin, müşriklerin davranışlarından uzak duran ve sadece Allah'ı razı etmek için çırpınan muttaki mü'minler de bu tür azaplardan, bu tür pisliklerden emniyet mahallerindedirler.

Hem Firavunların geberip giderken bıraktıkları nîmetler, hem de âhiretteki cennet nîmetleri muttakîler içindir. Onlar emin ve güvenilir makamlardadırlar. Yâni dünyadaki gibi sallanan, sarsılan, yıkılan, yok olan, solan, kaybolan, ölümcül makamlar değildir. Hiçbir şey cennetteki o makamları sarsamaz. Hiçbir şey o makamları mü'minlerin ellerinden alamaz. Ölümle son bulan makamlar değildir onlar, çünkü orada ölüm de yoktur. İhtilallerle, darbelerle de yıkılmaz o makamlar, çünkü orada ihtilaller de yoktur. İhtiyarlamayla da sarsılmaz o makamlar, çünkü orada ihtiyarlama da yoktur.

İşte bu son âyetlerde bir diriliş, yeniden bir dirilişin gerçekleştiğini ve yaşadıkları hayata göre insanların iki grup olduklarını görüyoruz. İşte bakın muttakîlerin mükafatlarının zikri devam ediyor:

53. "İnce ipekten ve parlak atlastan giyinerek karşılıklı otururlar."

"İpekten ve parlak atlastan en güzel elbiseler giyinerek karşılıklı otururlar." Buradaki "mütekabilin" ifadesi karşı karşıya gelirler, karşı karşıya otururlar ifadesi sadece birbirlerine yönelirler, birbirlerine bakarak otururlar anlamına değil, aynı zamanda gönüllerinin, kalplerinin, gözlerinin, duygularının aynı zevkleri paylaşması, aynı şeylerden hoşlanması anlamına gelmektedir. Cennette buna kavuşan mü'min-ler, zaten dünyada da birbirlerini severler, birlikte hareket ederler, aynı şeylerden hoşlanırlar, aynı şeylerden nefret ederlerdi.

54. "Bu böyledir; onları iri siyah gözlü hûrilerle eşlendiririz."

O mü’minler orada iri gözlü hûrilerle de evlendirilirler. Ceylan gözlülerle evlendirilecektir onlar. Bunlar güzellikleri tahayyül bile edilemeyecek kadar güzel kadınlardır. Dünyada kadınlar için güzellik ge-çicidir, fânidir. Ama oradaki kadınlar ve onların güzellikleri ölümsüzdür. Bakara sûresinde de bu kadınların temizlikleri anlatılır:

“Bir de orada onlar için tertemiz zevceler vardır.”
(Bakara 27)

Âyet-i kerimede kadının temizliğinden söz ediliyor. Ya da eşlerin temizliğinden bahsediliyor. Bunun anlamı şudur: Oradaki eşler hem madde olarak kan, idrar, koku, hayız, nifas, dışkı vs. gibi hiçbir şeyleri olmayacak şeklinde tertemiz. Hem de mânâ olarak yalan dolan cinsinden, aldatma, ahlâksızlık, geçimsizlik cinsinden de bir kötülüğü, bir pisliği, necisliği, necesliği, bir küfrü, nifâkı, inkârı olmayacak tertemiz eşler verilecektir onlara. Bütün bu anlatılanlar kâfirlerin kulağına gittiği, bunları duydukları halde, hayret ki yine de âhireti inkâr etmeye sebep bulabiliyorlar. Cennette Allah’ın mü'minler için hazırladığı bu nîmetler anlatılınca: “Ne yâni! Onları biz de buluruz dünyada! Biz de elde ederiz! İstediğimizi buluruz dünyada. Bağ, bahçe, elma, armut, karı, kız istediğimiz kadar buluruz!” diyorlar ama ***“Halidîne fî ha ebeda”*** denince, yâni oradakiler ebedîdir, ebediyen bu nîmetler onların ellerinden alınmayacak denince, işte orada duruyorlar. Çünkü dünyada onların bulabildiklerinin tamamı ve de kendileri bir gün geliyor ki o nîmetlere veda etmek zorunda kalıyorlar.

55. “Orada, güven içinde olarak her yemişi isteye-bilirler.”

Sonra orada o mü’minler güven içinde, huzur ve saadet içinde istedikleri her türlü meyvelere ulaşırlar. Çağırdıkları, istedikleri her türlü meyveler onlara sunulur.

56,57. “Orada, ilk ölümden başka bir ölüm tatmazlar. Rabbin lütfuyla onları cehennem azabından korumuştur. İşte büyük kurtuluş budur.”

Orada ölüm de yoktur. Dünyada ilk tattıkları ölümden sonra artık bir daha ölüm tatmayacaklardır. Az evvel anlatmıştı Rabbimiz, kâfirler de öyle diyorlardı. “Bizim için tek ölüm vardır, biz bir kere öldürüleceğiz. Bu ölümümüzden sonra artık bir daha dirilmeyeceğiz,” di-yorlardı. Halbuki önceki âyetlerde gördük ki, Allah onları ölümsüzleştirdi. Onlar cehennemde azaptan kurtulabilmek için ölümü temenni edecekler ama ölemeyecekler. Mü’minler için de cennette ölümsüzlük vardır. Ama birisinde emniyet, güven, saadet, mutluluk; öbür tarafta azap üstüne azap.

Allah mü'minleri lütfu ve rahmetiyle o cehennem azabından korumuştur ve işte bu kurtuluşların en büyüğü budur. Bundan daha büyük bir kurtuluş düşünmek mümkün değildir.

diyor Allah. Yâni tüm bu nîmetlere Allah'ın fazlu keremiyle ulaşmıştır mü'minler. Hani sûrenin baş taraflarında şöyle buyrulmuştu:

Bakın burada da "fazlen min Rabbik" buyruluyor. Öyleyse Allah'ın fazl-ı keremi olan cennete ve cennetteki bu ölümsüzlüğe ulaşmanın yolu, rahmet kaynağı, rahmet kapısı olan kitapla beraber olma-ya bağlıdır. Allah'ın en büyük nîmeti ve rahmeti olan Kur'an ve sünnetten istifade edebilen, dünyada Allah'ın kullarına rahmeti gereği bu iki rahmet kapısından girebilen, onların istediği hayatı yaşayıp Allah'ın lütfuna lâyık hale gelebilen kişi, sonunda cennete gidecek ve cehennemden de korunacaktır. Çünkü bakın son âyetinde Rabbimiz cennete gidişin yolu olan bu Kur'an'ı kolaylaştırdığını anlatıyor.

58,59. "Ey Muhammed! Biz, öğüt alırlar diye, Kur'-an'ı senin dilinde indirerek kolayca anlaşılmasını sağladık. Sen bekle, onlar da beklemektedirler."

İnsanlar öğüt alsınlar, insanlar onunla yol bulsunlar, hayat programlarını ona sorsunlar ve hayatlarının tüm problemlerini onunla çözümlesinler ve de sonunda cennete, Allah'ın lütfuna ulaşsınlar diye biz bu Kur'an'ı senin lisânında kolaylaştırdık, diyor Rabbimiz.

Bu kitap Rasulullah Efendimizin dilinde kolaylaştırılmıştır. Okunması kolay, öğrenilmesi, anlaşılması, ezberlenmesi, uygulanması, yaşanması kolay, istediği hayat kolay, her şeyi çok kolaydır. Allah onu bizim için kolaylaştırmıştır. Belki onu zikrederler, zikir haline getirirler, hatırlarlar, kafalarında, kalplerinde canlı tutarlar da hayatlarını onunla düzenlerler diye. Belki onu tezkira yaparlar, kafalarında kalplerinde hayat programı yaparlar da, haftalık ders programı gibi, günlük, aylık, haftalık sürekli bakılacak bir konuma getirirler diye Allah bizim için onu kolaylaştırmıştır.

Kur'an öyle olmalıdır zaten. Kur'an anlaşılıp hayat onunla düzenlenecek ve kafalarda ve kalplerde canlı tutulacaktır. Çünkü hayat programıdır o. Ona bakılmadan, ona sorulmadan hayat yaşanmamalıdır. Çünkü bu kitap hayatımızın her bir saniyesinde bize yol gösterecek bir kitaptır.

Allah, "biz onu sizler için kolaylaştırdık," diyor ama unutmayalım ki ona yönelenlere kolaydır bu kitap. Onunla ilgilenenlere kolaydır. Ona yönelenlerin hayatları kolaylaşacaktır.

Öyleyse ey peygamberim, sen bekle, onlar da beklemektedirler. Öyleyse ey peygamber yolunun yolcuları, sizler bekleyin, onlar da beklemektedirler. Neyi bekleyeceğiz? Yeryüzünde bu kitabın varlığına rağmen, hayat programı olarak, hidâyete ulaştırıcı, hakkı beyan edici, cenneti gösterici olarak

yeryüzünde böyle bir hidâyet kaynağı, böyle kolaylaştırılmış bir kitap olduğu halde yine de kâfirler olabilecektir. Yine de inanmayanlar olabilecektir. Onların yok olmalarını, helâk olmalarını, yerin dibine batırılmalarını hemen beklemeyeceğiz. Onlarla Allah'ın istediği biçimde diyaloglarımızı, uyarılarımızı sürdürecek ve kesinlikle bileceğiz ki, şartlar ne olursa olsun âkıbet muttakilerin olacaktır. Sonunda kazananlar, mutlaka muttakiler olacaktır. Bunu hiçbir za-man hatırınızdan çıkarmayın, diyor Rabbimiz. Onlar da beklesinler, sen de bekle, ama şunu asla unutmayın ki, son kazanan mü'minler olacaktır. Son kazananlar Allah safında yer alanlar olacaktır.

Bu sûrenin de sonuna geldik. Rabbim gereği gibi iman edip sâlih ameller işleyen kullarından eylesin. 15. ciltte buluşmak üzere Allah'a emanet olun. Velhamdü lillâhi Rabbil'âlemîn.